

TID FOR TRO

Trosopplæring for voksne

Ressursmaterieil for undervisning i menigheten.

Saman vil vi ære Den treeininge Gud
- ved å forkynne Kristus, byggje kyrkjelydar og fremje rettferd.

Dette heftet:

Den apostoliske trosbekjennelsen

av Bjørn K. Nygaard

© Bjørn K. Nygaard, 2014.

Tilrettelegging: Sverre Johan Nærheim.

Trykk: A2G

Bibeltekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet. Gjengitt med tillatelse.

Heftet er godkjent av Kristelig Studieforbund. Grupper og kurs som benytter boken kan søke om statsstøtte til studiearbeid. Les mer på www.k-stud.no.

Forord

Undervisning i menighetene er et tema som har blitt forsømt de senere år. Undervisning av voksne er ikke en lovpålagt aktivitet i menighetene, og taper dermed konkurransen mot sentralstyrte satsingsområder og reformer. Bibelkunnskapen i folket forvitrer. Dette kurset er en ressurs som kan brukes for å komme i gang med bibelundervisning i lokalmenighetene. Kurset kan brukes som det er, tilpasses lokale ønsker, eller være en mal for å lage egne kurs. Det viktigste er at en kommer i gang med noe. Temakurs i menighetene skaper et miljø og fellesskap, og kan være en nøkkel for å lykkes med mye annet. Det kan føre til vitalisering av gudstjenestefellesskapet, og rekruttere til frivillig innsats. Men viktigst av alt er at samfunnet trenger mennesker med bibelkunnskap og evne til å anvende gode bibelske prinsipper og verdier i sin hverdag. Vi må lære selv for å kunne gi videre til generasjonene etter oss. Hvem skal delta i trosopplæringen av barn og unge i menigheten, og hva skal de kunne for å hjelpe til? Opplæringsbehovet i trosopplæringsreformen blir ikke dekket av kun tilsattressurser.

Bjørn K. Nygaard har lang erfaring i å utvikle bibelstudiemateriell, og har kombinert skriftlig utvikling av ressurser med aktiv voksenundervisning i ulike menigheter.

Vi vil også utfordre andre til å utvikle sine egne undervisningsopplegg, og å ta kontakt med oss om en vil stille de til rådighet for andre menigheter. Det er en **Tid for tro**, med *trosopplæring for voksne*.

Heftet og powerpoint-presentasjon vil bli lagt ut på nettsiden til Bjørgvin bispedøme.

Bergen, 1. sept.2014.

Sverre Johan Nærheim, rådgjevar trusopplæring, Bjørgvin bispedøme.

Disposisjon

Trosopplæring for voksne

1. FORORD	s 02
2. OM KURSET - mål, struktur, tema, markedsføring etc.	s 04
3. TEMATISK INNLEDNING TIL HVERT TEMA	
Tema 1: «Kan jeg tro - når jeg tviler?»	s 09
Tema 2: Første trosartikkel	s 15
Tema 3: Andre trosartikkel	s 23
Tema 4: Tredje trosartikkel	s 31
Tema 5: «Hva gjør de kristne når de tror?»	s 39
4. VEDLEGG	
<u>Vedlegg 1:</u> Power Point bildeoversikt	s 47
<u>Vedlegg 2:</u> Forslag til gruppespørsmål	s 48
<u>Vedlegg 3:</u> Tanker og ideer til kveldsavslutningene	s 50
<u>Vedlegg 4:</u> Forslag til bruk av billedmateriell	s 52
<u>Vedlegg 5:</u> Aktuell litteratur	s 55

Trosopplæring for voksne

Den apostoliske trosbekjennelse

MOTIVASJON OG BAKGRUNN

Det er i dag stort behov for kristen kunnskap - kunnskap med sikte på et kristent liv. Mange av oss vil mene at det er mye løst fundert synsing om hva som er kristen tro, om hva som er bibelsk, om hva som særpreger vår lutherske arv.

Dette kursopplegget er et forsøk på å møte dette behovet.

- = i møte med en tidsånd som har liten forståelse for det som smaker av lære og dogmatikk,
- = i møte med «ny-åndeligheten» som hevdes å innta kirken,
- = i møte med en pågående «ny» ateisme.

Det er vår overbevisning at kristen kunnskap ikke bare har en intellektuell dimensjon, den er knyttet til livet, den har en sjelesørgerisk dimensjon, den dreier seg om kjennskap; til syvende og sist handler det om kjennskap til Jesus.

Kurset vil forsøke å gi svar på spørsmål, men vil også gi anledning til å stille spørsmål. Og dermed også til å stimulere til den åpne kristne samtale. Det er ikke så ofte at vi snakker om troen.

Derfor: vi trenger trosopplæring for voksne.

STRUKTUR

Grunnstrukturen er et opplegg der i alle fall disse elementer inngår: Måltidsfellesskap, tematisk innledning i plenum og gruppesamtale. Det kan imidlertid sys sammen på ulike måter, der en plenumssamling etter gruppesamtale også kan inngå. Likeledes en kortere avslutning, om mulig i kirkerommet. Vi ser for oss en kurskveld som begynner kl. 19.00 og avsluttes kl. 21.30.

Rent tematisk bygger dette opplegget på en gjennomgang av (Den apostoliske) trosbekjennelsen. Nedenfor følger et stofftilfang i tilknytning til dette. Det er ment å være et ressursmateriale, og det er viktig at den som har den tematiske innledningen, velger ut og gjør stoffet til sitt eget.

I utgangspunktet tenker vi oss et kurs som går over 5 kvelder. Dette kan imidlertid utvides. Vi foreslår en samling hver 14. dag, men dette må vurderes ut fra det som passer hos dere.

En kurskveld kan se slik ut, men dette må vurderes lokalt (se det som anført i parentes):

Kl. 19.00	Velkommen Kveldsmåltid	(30 min)	Vel møtt. Tema nevnes. Sang. Bordvers. Brød, pålegg, drikke på eget bord.
Kl. 19.35	Tematisk innledning	(15-30 min)	«Bibeltid», som innledning til gruppesamtale.
Kl. 20.00	Gruppesamtale	(30-60)	Faste grupper. Alle får spørsmålsark.
Kl. 20.55	Plenum	(30 min)	Ikke gruppereferat, spørsmål og samtale.
Kl. 21.25	Avrunding	(5min)	Sang, Herrens bønn og velsignelse. Muligens en enkel, konkret illustrasjon.

Tematisk struktur:

Tema 1	«Kan jeg tro når jeg tviler?»	1 dag, alternativt 2 dager
Tema 2	1. trosartikkel	1 dag, alternativt 2 dager
Tema 3	2. trosartikkel	1 dag, alternativt 2 dager
Tema 4	3. trosartikkel	1 dag, alternativt 2 dager
Tema 5	«Hva gjør de kristne når de tror?»	1 dag, alternativt 2 dager

Det vil med andre ord si at opplegget kan ta fra 5 til 10 dager/kvelder.

Den innledende kvelden tar opp stoff som bakgrunn for trosbekjennelsen. Det siste tema er tenkt mer praktisk til det å leve som kristen. Dette kan kuttes ut, om det oppleves som gjentakelse av det som har vært oppe tidligere. Det kan imidlertid også være en anledning til å ta opp spørsmål som har dukket opp underveis, på gruppesamtaler, den avsluttende plenumssamling eller i egen spørsmålsskisse.

En Power Point presentasjon (PP) av Den apostoliske trosbekjennelsen finnes: **PP 1-2**

TIL DE ENKELTE DELER AV KVELDEN

Kveldsmåltid

Utfordre noen til å ta på seg dette, med en person som hovedansvarlig. Vi har gode erfaringer med et enkelt koldtbord. Gjerne rundstykker, noen få påleggssorter, te og kaffe. Forsøk å begynne presis, og å avgrense måltidet til 30 minutter.

Tematisk innledning

Bli enig om hvor lang tid som avsettes til dette. Det er avhengig av hvor stor vekt som legges på gruppesamtalen. Ovenfor er foreslått mellom 15 og 30 minutter. I mange tilfeller vil ca. 20 minutter være greit.

Bruk gjerne hjelpemidler som tavle, flippover og Power Point. Det er imidlertid viktig med muntlig og nær formidling, gjerne uten så mye tekniske hjelpemidler. Hvis det benyttes Power Point, så være bevisst hvordan det gjøres. Ikke hele foredraget, men gjerne illustrasjoner, disposisjon, sitater etc. kan vises. Se det som er foreslått.

Det bør tenkes bevisst om hvordan innledningen skal stå i forhold til og forberede til gruppesamtalen. Det kan være konkrete spørsmålsstillinger som problematiseres og som tas opp og videreføres i gruppesamtalen.

Hvis deltakerne får utdelt manus til talen, så anbefales det at dette deles ut ved slutten av kvelden.

Gruppesamtalen

Denne er en viktig del av opplegget, og det bør settes opp god tid til samtalen. Gjerne opp mot 60 minutter.

Det foreslås faste grupper. En person får i oppdrag å lede samtalen. Det er ikke nødvendig å føre referat, men noter gjerne ned spørsmål som dere ønsker å ta opp i plenum etterpå. (Hvis det er lagt opp til en slik samling?). Bibelgrupper i menigheten kan delta som gruppe.

Lag spørsmål og kopier opp, så alle deltakerne får spørsmålene. Ikke ja/nei-spørsmål. Hver gang kan dere starte med en anledning til å komme med umiddelbare reaksjoner, kommentarer eller spørsmål til den tematiske innledningen. Se de vedlagte forslagene til spørsmål. Bruk gjerne bilder som utgangspunkt for spørsmål og samtale. Se vedlegg.

Plenumssamling etter gruppesamtalen

Erfaringer tilsier at det kan være tjenlig med en slik samling. Men be ikke om referat fra gruppesamtalene. Anmod heller deltakerne om å komme med kommentarer og spørsmål ut fra det som er kommet frem i gruppen. Ikke gi svar med en gang. La andre få anledning til å komme med tanker til det som er tatt frem. Erfaring tilsier at en slik plenumssamling kan gi anledning til fine samtaler.

Avslutning

Ha en kort avrundning på kvelden. Den kan bestå av en sang, en bønn (kanskje fra den nye salmeboken) og velsignelsen. Her kan også være stedet å ta frem en illustrasjon til belysning og understrekning av dagens tema. Noen steder vil det passe å ha denne samlingen i kirkerommet. Se vedlagte forslag angående avslutning.

RESSURSMATERIALE

Utover den tematiske innledningen er det lagt ved en del forslag som kan benyttes under innledningen, gruppesamtalen og eventuell felles avslutning. Det er Power Point-presentasjoner, bilder, spørsmål, illustrasjoner og ideer. En enkel litteraturliste er også vedlagt.

Spesielt til de vedlagte bildene: Du kan kanskje benytte noen av disse i forbindelse med den tematiske innledningen. De kan også brukes som innledning til spørsmål i gruppearbeidet. Og kanskje kan du også vise ett bilde i tilknytning til avslutningen av kvelden.

SPØRSMÅLSKASSE

Kanskje skal dere benytte dere av en spørsmålskasse, der deltakerne anonymt kan komme med spørsmål og kommentarer. Sørg da for å ta opp disse siden, i innledningen eller den avsluttende plenumssamling, eller kanskje i en gudstjeneste-preken. Spørsmål og kommentarer kan også tas opp på temadag 5.

DELTAKELSE

Det anbefales å ta påmelding til hele kurset som helhet. Men dette bør håndheves på en mild måte om noen ikke har anledning til å delta på alle kurskveldene. På påmeldingsslippen kan det angis hvilke kvelder man ikke har anledning til å delta.

Som sagt kan bibelgrupper i menigheten inviteres til å delta som gruppe. De kan ha sine egne grupper på kurskveldene.

De som gjennomfører kurset, kan få en skriftlig bekreftelse etter endt kurs, der tema og omfang gjøres rede for.

LEDELSE

I de fleste tilfelle vil prest eller kateket stå sentralt i gjennomføring av kurset. Men bruk gjerne frivillige til å lede samlingen. Og som sagt, oppnevnt leder av samtalegruppen, og gjerne en assistent.

MARKEDSFØRING

Man bør tenke gjennom om det er særskilte målgrupper kurset skal ta sikte på. Og det bør skje en bred markedsføring. Her er noen forslag:

- = Kunngjøringene under gudstjenesten.
- = Løpesedler eller brosjyre, spres på alle naturlige steder.
- = Menighetsbladet benyttes, gjerne kort orientering om tema og kursdager på et tidlig tidspunkt med mer detaljert oppfølging siden.
- = Tilsvarende informasjon på menighetens nett-hjemmeside
- = Konfirmantforeldre inviteres spesielt,
- = likeledes foreldre i barnearbeidet
- = samt deltakere i de ulike «arbeidsgrener».
- = Menighetsrådet, og alle frivillige i komiteer og utvalg får en særskilt utfordring om å delta.
- = Plakater settes opp i våpenhuset og naturlige steder i nærmiljøet.
- = Inviter samtalegrupper i menigheten som gruppe.

ØKONOMI

Bli enige om dette lokalt. Vi har hatt gode erfaringer med gratis kurs, men der deltakerne legger igjen noen penger (30 kr?) ved kveldsmåltidet. Dere kan søke tilskudd via K-Stud, Kristelig Studieforbund.

KURSTEMA

Tema for dette kursopplegget er som nevnt Den apostoliske trosbekjennelse. Men samme struktur og lest kan også benyttes til andre tema. Et mulig hovedtema for dette og andre kurs kan være: «Kan jeg tro – når jeg tviler?».

Tema 1

«Kan jeg tro - når jeg tviler»

OM TRO

Det er litt merkelig ord, dette «tro». Det brukes i så mange forskjellige sammenhenger, og gjerne med ulike betydninger. Be gjerne deltakerne om eksempler på ulik bruk av ordet. Noter ned på tavle eller flippover.

PP 3

Her er noen måter å bruke ordet på i vårt språk:

- = Det kan gi uttrykk for usikkerhet, «Jeg tror det skal bli godt vær.»
- = Det kan gi uttrykk for en overbevisning: «Jeg tror det skal gå bra.»
- = Det kan gi uttrykk for håp: «Jeg tror Brann kommer til å vinne i dag»...!
- = Det kan gi uttrykk for tillit, at en stoler på: «Jeg tror sjåføren vet forskjell på gass og bremse», «Jeg tror på Anne».

Dette siste, det som har med tillit å gjøre, kan ha linjer over til den kristne tro.

OM TRO OG TVIL

Det er noe rart med troen. Noen sier at de gjerne skulle tro, men de får det ikke til. Andre sier: «Gi meg et bevis, så skal jeg tro». Atter andre sier at de tviler slik; «Troen er visst ikke for meg?». «Kan jeg tro - når jeg tviler?».

Mange mennesker diskvalifiserer seg som kristen fordi de tviler. Det skulle de – eller vi – ikke gjøre. Tro og tvil hører sammen, nettopp fordi det dreier seg om tro og ikke bevis.

«Min tro»-spalten i avisen Vårt Land vitner om at troen kan rette seg mot så mangt. PP 4

- = Jeg tror ikke på Gud, men musikk er livets mening.
- = Jeg tror på mennesket. Troen på mennesket er min barnetro.
- = Jeg tror på bokstaver.
- = Jeg tror på barmhjertighet, tilgivelse og toleranse, nestekjærlighet og rettferdighet.
- = For meg betyr troen på Gud trygghet og identitet.
- = Å tro er det letteste av alt. For det eneste alternativ til å tro på Gud, er å tro på seg selv.

Den kristne oppfatning av tro likner på det å ha tillit til, stole på. Det er samtidig noe som er forpliktende, som får betydning og er bestemmende for mitt liv. Det er mer enn kunnskap, det kan beskrives om forpliktende kjennskap. Den er rettet mot Jesus. Tro kan sees som tillit til ham og som etterfølgelse av ham.

Så er troen ingen «ting». Den er en relasjon, den er et forhold til den Gud vi kjenner i Jesus Kristus. Troen er grunnleggende sett ingen prestasjon hos oss, det er en gave, gitt oss av Guds hellige Ånd.

Men fordi det nettopp er tro, så hører tvilen med. Selv Døperen Johannes kom i tvil, da han ble kastet i fengsel (Luk 7,18-23). For å få hjelp med tvilen sendte han to disipler til Jesus. Noen ønsker å forbli i tvilen, noen ønsker nærmest å tro på tvilen. Andre ønsker å få hjelp til å takle tvilen.

Men tro og tvil vil alltid være følgesvenner.

Hvordan oppstår troen hos oss? Bibelens bakgrunn og grunnleggende forutsetning er at vi er skapt i Guds bilde. Det betyr at vi er skapt til og med mulighet for et personlig fellesskap med Gud. Troen er ikke noe vi finner inni oss selv, noe vi tar med oss som en «ting», holder frem for Gud og sier: «Nå tror jeg, nå kan jeg være kristen.» Troen er ingen åndelig idrettsprestasjon. Troen er grunnleggende sett en gave, gitt av Gud, skapt av hans Hellige Ånd. Den kan beskrives som forpliktende tillit til ham.

Troen er da en reaksjon på Guds aksjon. Det hele starter hos Gud, i hans kjærlighet. Troen oppstår i møte med Guds ord om Jesus. Men det skjer ofte gjennom fellesskap med andre mennesker, i møte med andres kjærlighet.

Hvorfor er det noen som tror, og andre som ikke gjør det, ofte til tross for at de ønsker å gjøre det? Her skal vi ikke gi enkle svar. Men kanskje har det med åpenhet å gjøre, med undring, med å våge seg utpå, med å våge å miste kontrollen selv. Noen mennesker kan i utgangspunktet virke mer «religiøse». Jeg tror ikke det ligger der, troen er for alle. Martin Luther snakket om «anfektelse», som djevelens arbeid. Når det er snakk om vekst i kristenlivet, så kan troen vokse gjennom motstand og vansker.

Å være kristen betyr ikke å være spesielt religiøs, å dyrke en spesiell form for askese... men å være menneske (D. Bonhoeffer).

Tro er ikke å bevege seg inn på et åndelig område, og bare leve der. Tro er ikke å melde seg ut av verden. Tro er å leve i denne verden, med et håp utover denne verden. Tro er å leve et liv som henter motivasjon og inspirasjon fra hvordan vår Bibel beskriver «det nye Jerusalem» når Gud skaper alt nytt (Åpb 21,1-5). Det er snakk om å leve et liv i tro som viser seg i kjærlighet. **«Her gjelder bare tro som er virksom i kjærlighet.»** (Gal 5,6).

Vi skal si mer om troen når vi kommer til 3. trosartikkel nedenfor.

OM TROSKJENNELSEN

Trosbekjennelsen hører til i kirken, og ikke i rettssalen. Den er ikke en betingelse for hva du må tro for å være en kristen. Den er ikke et sett læresetninger, men den

gudstjenestefeirende menighets lovprisning av Gud og hva han har gjort til frelse for oss. Trosbekjennelsen er virkelig en bekjennelse og en lovprisning.

Helt fra apostlenes dager har den kristne menighet vært kjennetegnet av bekjennelsen til Jesus fra Nasaret som Messias og Guds Sønn. Se Matt 16,16, der Peter kommer med sin store bekjennelse: **«Du er Messias, den levende Guds Sønn.»** Og sammenlikn det Paulus sier til Timoteus i 1 Tim 6,12. **«Strid troens gode strid og grip det evige liv som du er kalt til, det som du bekjente deg til da du bar fram den gode bekjennelsen for mange vitner.»**

Bekjennelsen er lovprisning. Den er takkens og tilbedelsens re-aksjon på Guds aksjon til frelse for verden. Samtidig sammenfatter den og fremhever det vesentlige i den kristne tro. Den har alltid stått sentralt i kampen for å bevare den rette tro. Den er utviklet i nær sammenheng med dåpen og dåpsopplæringen.

Lovprisning er noe karakteristisk for mennesket. Det er å kunne se utover sitt eget ego. Den sier ikke bare «tak», men også «du er snill». Men når Gud styrtes fra tronen, etterlates ikke helligdommen tom. Vi har en tendens til å plassere oss selv der.

Vi snakker om tre old-kirkelige bekjennelser. De oppsto i striden om hvem Jesus var og hvordan man skulle oppfatte den treenige Gud.

PP 5

- = **Den apostoliske.** Vår form av bekjennelsen går tilbake til ca. år 700, men den bygger på formuleringer fra ca. år 200.
- = **Den nikenske.** Den går tilbake til kirkemøtet i Nikea i 325, og fikk sin endelige formulering i år 381.
- = **Den atanasianskes.** Den er mer teologisk gjennomreflektert, og gjøres til en salighetssak, og er fra 500-tallet.

Disse bekjennelsene bygger på bekjennelser som vi finner i vår Bibel.

PP 6

Til Jesus:

- = 1 Kor 15,3-5: **«... at Kristus døde for våre synder etter skriftene, at han ble begravet, at han sto opp den tredje dagen etter skriftene, og at han viste seg for Kefas og deretter de tolv.»** Denne bekjennelsen ble antagelig benyttet i dåpsundervisningen.
- = Se også Fil 2,6-11, denne hymnen, lovsangen, ble benyttet i gudstjenesten, særlig i forbindelse med nattverden.

Til Gud og Kristus:

- = 1 Kor 8,6: **«Men for oss er det én Gud, vår Far. Alt er fra ham, og til ham er vi skapt. Og det er én Herre, Jesus Kristus. Alt er til ved ham, og ved ham lever vi.»**
- = 1 Tim 6,13: **«For Guds ansikt, han som gir alle ting liv, og for Kristus Jesus, han som vitnet og bar fram den gode bekjennelsen for Pontius Pilatus...»**

Gud, Kristus, Ånden:

- = Matt 28,19: **«Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn...»**

- = 2 Kor 13,13: **«Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!»**

Den apostoliske trosbekjennelsen er grunnet på de profetiske vitnesbyrd i GT, og på det forpliktende vitnesbyrd i NT, fra apostlene og dem som forkynte evangeliet sammen med dem den første tid.

OM TREENIGHETEN

Treenighetslæren er ikke «funnet opp» av kirken på et kirkemøte. Den er heller ikke uttrykk for en teoretisk spekulasjon om Gud. Læren om Guds treenighet er et forsøk på å fastholde Gud slik vi møter ham i Bibelen, slik han åpenbarer seg og gir seg til kjenne der. Vi møter ham i Bibelen som skaper, som frelser, og som livgiver.

Vi finner da også flere ganger i NT slike treleddete formuleringer.

PP 7

- = **«Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn»** (Matt 28,19).
- = **«Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!»** (2 Kor 13,13).
- = **«Én kropp, én Ånd, slik dere fikk ett håp da dere ble kalt, én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far, han som er over alle og gjennom alle og i alle»** (Ef 4,4-6).
- = **«Det er forskjellige nådegaver, men Ånden er den samme. Det er forskjellige tjenester, men Herren er den samme. Det er forskjellige kraftige virkninger, men Gud er den samme»** (1 Kor 12,4-6).

I trosartiklene knyttes:

- = Guds verk i skapelsen til Gud som Far,
- = Guds gjerning til frelse til Sønnen,
- = Guds virke i og gjennom kirken til Den hellige ånd.

Men dette innebærer ikke at Guds verk i verden og med verden faller fra hverandre i tre adskilte «rom». Det er den ene, treenige Gud som bevitnes og lovprises i hver enkelt artikkel og i alle tre tilsammen.

Det er heller ikke slik at vi som kristne beveger oss i trappetrinn, at vi starter med Gud som skaper, vokser til tro på Jesus som frelser og ender på topp med troen på Den hellige ånd. Vi støtter oss heller til en oldkirkelig bekjennelse som sier at Gud Fader har to hender, Sønnen og Ånden, og at disse strekkes ut for å favne om oss og føre oss tilbake til Gud Far, skaperen (sml. Jes 59,1).

Læren om Guds treenighet står heller ikke i motsetning til jødernes trosbekjennelse, slik vi finner den i 5 Mos 6,4: **«Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er én.»** Vår tro er mono-teistisk, vi tror på én gud.

TRO OG VITEN

Troen er ikke redd for viten, for kunnskap. Tro og viten er to ulike måter å møte tilværelsen på. Tro og viten er to ulike måter å nærme seg den samme virkelighet på - Guds virkelighet.

Det er ikke slik at når vitenskapen går frem, så går troen tilbake. Vi tror ikke på en Gud som bor i vitenskapens hvite, ukjente flekker. Som på gamle Afrika-kart, der «ukjente» steder ble fremstilt som hvite flekker. Vi tror ikke på en gud i vitenskapens huller. Som en slags forklaringsmodell. En gud som får stadig færre huller å bo i, etter som vitenskapen skrider frem. Gud blir ikke mer og mer hjemløs (Bonhoeffer).

Opp gjennom historien er det gjort mange forsøk på å bevise Guds eksistens, og på å bevise det motsatte. Verken det ene eller det andre lar seg gjøre. Vi skal komme noe tilbake til dette under det som sies om Gud som skaper nedenfor.

OM ÅPENBARING

Vi tror ikke at vi finner Gud i oss selv. Gud må åpenbares for oss. Mange sier: «Jeg trenger ikke å gå i kirken, jeg finner Gud i naturen.» Og det kan være mye riktig i det. I naturen, i skaperverket, kan vi få en slags åpenbaring av Gud, kan vi fornemme Guds storhet og makt. Men vi møter ikke uten videre den personlige Gud der.

Vi snakker om to typer åpenbaring.

Den allmenne åpenbaring gjennom naturen og i samvittigheten (Rom 1). Vi trenger imidlertid også den spesielle åpenbaring. Og det skjer først og fremst gjennom Bibelen. Der møter vi den Gud vi kjenner gjennom Jesus. Der lærer vi å kjenne den Gud som møter oss med nåde og tilgivelse. Det er den Gud vi kan ha et personlig forhold til. Som vi møter i ordet og sakramentene – Bibelen er skrevet «av tro» og «til tro», (Joh 20,31), til frelse (2 Tim 3,15-16).

Vi kan snakke om en sammenheng mellom de to former for åpenbaring. For meg er det blitt stort å sitte på fjellets topp og se utover det mektige og fantastiske skaperverket, eller se ned i detaljene i skaperverket, og tenke på at den samme Gud som jeg fornemmer gjennom dette, er den Gud jeg møter i dåpens vann, i nattverdens brød og vin, i skriftemålets tilgivelse.

Kan jeg være kristen uten å gå i kirken? Vi skal ikke si at det ikke er mulig. Men fellesskapet er noe grunnleggende i den kristne tro. Å være kristen er å høre Kristus til, være en del av hans kropp på jord, menigheten. Å være kristen er å være med i fellesskapet om ord og sakramenter. Å være kristen er å tilhøre et fellesskap, med Gud og med mennesker. (Se Tema 5).

OM LENGSEL, SAVN OG DET UROLIGE HJERTE

(Se «Kristen tro – Oppdatert», side 16).

Det virker som om mennesket i alle kulturer søker utover seg selv, etter ekte fellesskap, etter verdier som holder, etter det sanne, ekte. Det sies at i vårt samfunn i dag er det stadig mer syn for det åndelige. At det finnes mer mellom himmel og jord enn det som kan måles med tommestokk, veies med vekt, eller kjøpes for penger.

Nyhus og Nyhus, forfatterne av «Kristen tro - Oppdatert», skriver: «Erfaringen av evige lover, av skjønnhet og godhet, etterlater ofte en følelse av savn». De snakker om en lengsel, «som savnet kalles når det snur seg og ser framover». Og de siterer så Gunnar Ekelöf «Det förefaller mig som om jag förlorat något jag inte kan vare utan, men jag vet inte vad det är».

Kanskje er det lengsel etter helhet i en ofte fragmentert tilværelse? Kanskje er det det som varer?

Fra kristent ståsted kan det være naturlig å svare på denne lengselen og dette savnet med de kjente ordene fra Augustin: «Du o Herre, har skapt oss til deg, og vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i deg.»

PP 8

***Vi lovsynger deg, Gud, du som var før alle tider,
før verden ble til.
Du som er uutgrunnelig, utsigelig og ufattelig
for alle dine skapninger.
Vi lovsynger deg,
du som åpenbarte deg, usynlige Fader.
Du livets kilde,
du lysets kilde
all nådes og sannhets kilde.
Vi ber deg: Skjenk oss liv!
Gi oss Den Hellige Ånd,
så vi kan forkynne dine utsigelige mysterier.
La Herren Jesus Kristus tale i oss
og Den Hellige Ånd lovsynge deg gjennom oss.
Du er over alle makter, myndigheter og alle navn,
nå og alltid og til alle tider.***

Tema 2

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper

Innledning

Du kan kanskje begynne med denne enkle «øvelse»:

Be deltakerne lukke øynene. Si at du skal nevne ett spesielt ord, og be dem «se» hvilke tanker og forestillinger de umiddelbart får når de hører dette ordet. Du sier så ordet «gud». Spør om noen er villig til å dele med de andre de assosiasjoner de får. Noter ned stikkord på tavle eller flippover.

Si at dere skal komme tilbake til dette med «gudsbilde» siden.

Jeg

Den apostoliske trosbekjennelsen begynner med «jeg», mens den nikenske starter med et «vi». Det å si «vi» understreker at troen ikke bare er en individuell sak. At det står «jeg» i den apostoliske, gjenspeiler kanskje at den har vært benyttet i forbindelse med dåpen og dåpsopplæringen.

Men uansett hvilket ord som brukes, så står vi som bekjennende i en stor universell sammenheng. Å være kristen er å tilhøre et fellesskap. Kristen tro er kirkens tro, vår felles tro. Ikke min privatiserte tro.

tror

Se det som er sagt om tro ovenfor. Det dreier seg om et forpliktende kjennskap, som får betydning for mitt daglige liv. Troen har en retning, et objekt, den er rettet mot den treenige Gud som vi først og fremst kjenner gjennom Jesus.

Gud

Gudsbilde

Vi har alle en mer eller mindre klar oppfatning av hvordan Gud er, et bilde av Gud, et gudsbilde. Mange forhold har vært med på å danne dette, ikke bare Bibelen.

- = Det kan være preget gjennom oppvekst, søndagsskole, barne- og ungdomsarbeid, kristendomsundervisning.
- = Det kan ha vært preget av forhold i kirken, av kristne, av kristne ledere og autoriteter.
- = Det kan være preget av personlige erfaringer vi har gjort med uoppfylte bønner etc.

Samtidig er det svært ulike oppfatninger med hensyn til hva vi mener med Gud.

- = Er det en mer diffus makt eller kraft?
- = Er det en personlig Gud? Og hva betyr det?
- = Er «gud» det som er en autoritet for oss, det bestemmende i livet?

Problemer med Gud

Mange har problemer når det gjelder troen på Gud. Det kan være dogmatiske, læremessige årsaker, det kan være skuffelse over kristne personer, det kan være personlige opplevelser med en Gud som synes å være fraværende i mine vanskeligheter, som ikke angår meg og mitt liv.

Noen synes kirken er for raskt ute med påstanden «Jesus er svaret», mens de selv sier: «Hva er spørsmålet?» At Jesus er svar på spørsmål de ikke har.

Ikke få har også vansker med det bilde som stiger frem i Bibelen. Av en Gud som synes så nidkjær og eksklusiv. Som ikke tåler konkurranse. Og hva med de andre religionene?

Gud er Gud

Vi må slå fast at Gud er annerledes og enestående. Han er ikke et menneske, selv om det på en billedlig måte brukes menneskelige betegnelser på Gud i Bibelen. Vi kan aldri helt ut forstå Gud. Gud skal ikke forstås, han skal æres og tilbes.

Den Gud Bibelen beskriver, han kjenner vi gjennom Jesus Kristus og hans liv og gjerning. Han er det egentlige Guds ord. Vi skal siden komme mer inn på forholdet mellom Det gamle og Det nye testamentet.

Gud har skapt alle mennesker i sitt bilde, og lagt en lengsel i alle menneskers hjerte. Mennesker søker den samme Gud på ulike måter, i ulike kulturer, i ulike religioner. Men ifølge vår Bibel så finnes det bare én vei til Gud - og den går gjennom Jesus Kristus. Denne eksklusivitet må vi kunne fastholde, og samtidig vise respekt for annerledes troende. Jesus er for den kristne «veien, sannheten og livet» (Joh 14,6).

Gud er knyttet til livet, og er den som gir livet. Han er den som var, er og blir. Han åpenbarte seg for Moses med navnet «Jeg er» (2 Mos 3,14).

Gud er hellig. Det hellige kan få oss til å skjelve og kan skremme oss, samtidig som det fascinerer og tiltrekker. Slik er «hellig» blitt definert. Når vi oppfordres til gudsfrykt, til å «frykte og elske» ham (katekismen) så er det ikke snakk om tom redsel, men å frykte Gud er å ære ham, lovprise ham; det er å ha ham som autoritet, som grunnlag og rettesnor for mitt liv.

Gud er én. Vår religion er mono-teistisk. (Sammenlikn med jødernes trosbekjennelse i 5 Mos 6,4). Men så må vi også vokte oss for å omtale treenigheten på en slik måte at det oppfattes som å være snakk om tre guder.

Gud er en personlig Gud, som vi kan ha fellesskap med. Som vi kan lytte til, som vi kan be til. Som har lovet å høre vår bønn og å være med oss alle dager inntil verdens ende. (Matt 28,20).

Noe av det dypeste som kan sies om Gud, er at han er kjærlighet. (1 Joh 4,8). Det heter aldri «Gud er vrede»!

far/fader

Gud beskrives i Bibelen som far. I første omgang sikter det på forholdet mellom Gud Fader og Sønnen. Men det kan også gå på Guds forhold til menneskene som hans barn.

Gud beskrives i Bibelen som far. Det er et bilde som vi må holde fast på, selv i en tid da det snakkes mye om «inkluderende språkbruk», selv om vi skjønner at her beveger vi oss i et landskap der det benyttes bilder. Samtidig vet vi at i Bibelen sammenliknes Gud også med en mor. (Jes 42,13-14; Jes 46,3-4; Jes 49,15; Jes 66,13; Matt 23,37). Det kan da også være viktig å bruke et allsidig billedspråk om Gud i forkynnelsen.

Vi må beholde bildet av Gud som far. Selv om ikke få i dag advarer mot dette ut fra manges dårlige erfaringer med egen far. Gud er i så fall den ideelle og ekte far, slik en god far skulle være.

allmektig

Vi bekjenner og lovpriser Gud som allmektig. Han har all makt.

Da nærmer vi oss det klassiske og vanskelige spørsmål om Gud og det onde. Satt på spissen er det hevdet: Enten er Gud allmektig, og da ikke kjærlig. Eller så er Gud kjærlig, men ikke allmektig. Hvor var Gud da alt det vonde hendte?

Og vi stammer frem noen forsøk på svar:

Vi må slå fast det finnes en kamp i tilværelsen. I oss. Utenom oss. Det finnes en kamp mellom det som bygger opp og det som river ned, mellom det gode og det onde, mellom den gode og den onde. Alt kommer ikke fra Guds hånd.

Det finnes et «allerede» og et «ennå ikke». Guds rike er allerede på en foreløpig og foregripende måte kommet i og gjennom Jesu komme til verden. Men Guds rike er ennå ikke kommet i sin fylde. Ennå vinner den onde noen slag. Men Jesus har seiret over døden og stått opp. Det gir løfter om den endelige seieren.

Gud har skapt oss med mulighet til å velge. Vi er ikke roboter eller marionetter. Ofte velger vi det gale, for etterpå å gi Gud skylden for det som følger av dette valget.

Vi har ikke oversikten, vi forstår ikke alt. Noe kan forklares ved at vi ikke forstår Guds plan og ledelse.

Det som er sagt her, forklarer ikke alt. Særdeles ikke om det som kan betegnes som ulykker og naturkatastrofer. Selv om også noen av disse kan sees som resultat av menneskers feile valg, og er menneskeskapte.

Vi sier igjen: Alt kommer ikke fra Guds hånd. Men føyer til: Gud ønsker å ta alt i sin hånd.

Ingen ting skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Jesus Kristus. (Rom 8,38-39). Vi kommer ikke til noen steder og ikke i noen situasjoner der Gud ikke kan nå oss. Han leder oss ikke alltid utenom det vonde og vanskelige, men ønsker å være med oss gjennom det vonde og vanskelige. Gud er Gud som ikke bare lider for oss, men som også lider med oss. Vi leser om Jesus som vet hva det vil si å være menneske, som gråter over Jerusalem. Og vi kan ha Guds fred, midt i det stormfulle ytre, selv med urolige sinn.

Midt i alt dette tror vi at Gud som allmektig og som historiens herre, vil lede verden mot sitt mål.

Vi må ikke se det vonde som hender oss som Guds straff. Se Joh 9,1-3 om mannen som var født blind.

Vi kan og skal ikke tale enkelt om det vonde og vanskelige. Dette er noe vi vil måtte kjempe med hele dette livet. Men skjelvende våger vi å si at det kan bli byggesteiner til noe godt. Gud kan vende det vonde – ikke til noe godt, men til noe som vi kan vokse på.

Himmelens og jordens skaper

Skapertanken

Det er noe stort og fint ved den kristne skapertanken. Den innebærer mye mer enn det vi i første omgang ser. Den har med liv og arbeid å gjøre, den handler om jorden og alt som vokser der, den handler om mennesket og menneskekroppen

Himmel og jord

Vi bekjenner og lovpriser Gud som skaper av himmel og jord. «Himmel og jord», det betyr alt; alt er skapt av Gud.

Skapelse

Når dette skrives, så går det en interessant serie på NRK fjernsynet. Den heter «The God Question», og har på norsk fått tittelen «Gud og vitenskapen». Det handler mye om hvordan verden er blitt til, og det hele kan vel kokes ned til spørsmålet om alt er blitt til ved en tilfeldighet, eller om det står en bevisst tanke og mening bak - Gud. Her kan ikke noe bevises, selv om vi slås av undring av alt det store og fantastisk i skaperverket, og av hvordan alt står i forhold til hverandre og virker sammen. Kan alt dette ha kommet i stand ved en tilfeldighet?

I følge vår Bibel er det helt klart at Gud er skaperen av alt. Det går tydelig frem av de to skapelsesberetningene vi har i de to første kapitler av Bibelen. Det skinner gjennom mange

andre steder i Bibelen, som i Salmenes bok (f.eks. Sal 104). Vi må imidlertid spørre oss hva disse beretningene vil si oss, og hva de ikke vil si oss.

De er ikke naturvitenskap. Heller ikke var noen til stede da det skjedde - fortellingene er kalt «tilbakeskuende profeti». Fortellingene vil gi oss teologisk kunnskap. Vi bør «ikke gi oss inn i en diskusjon om dagene» i beretningen i 1. Mosebok, om det er dager som vi tenker det, om hvor lange «dagene» er. Heller ikke om hvor gammel jorden er. Det synes klart at det brukes en form for billedlig språk - hvordan kunne lyset bli skapt før solen og månen, som jo gir oss lyset?

Men vi konstaterer at beretningene ikke er bundet til en bestemt vitenskapelig teori. Det ville ha vært vanskelig. Disse har jo skiftet opp gjennom tidene. Beretningen er imidlertid fortalt i et språk som er forståelig til alle tider, slik det umiddelbart ser ut for øyet. Jorden synes flat, og vi synes å ha en hvelving over oss etc.

Vi sammenfatter noe av det viktige skapelsesberetningene vil si oss:

PP 9

- = Verden har ikke alltid vært til, den er skapt.
- = Verden er skapt av Gud, men det sies ikke hvordan det har skjedd.
- = Alt er skapt av Gud - «himmel og jord».
- = Verden er skapt god. Der er en mening bak og med det hele.
- = Mennesket er skapt som noe enestående i skaperverket.

Og skapertroen får konsekvenser:

PP 10

- # Når det gjelder synet på det materielle. Det er ikke bare det åndelige som har verdi. Det er ikke slik at bare åndelige yrker og sysler har verdi.
- # Når det gjelder synet på kroppen. Vi sier ikke som Platon at sjelen er i kroppen som i et fengsel. Det gir oss et ansvar for å ta vare på kroppen. Det har noe å si oss med hensyn til rusmidler, med hensyn til trim og fysisk utfoldelse.
- # Når det gjelder synet på arbeid, at vi gjør det for Gud, at ikke noen yrker står over andre.
- # Når det gjelder det seksuelle som gudskapt og godt.
- # Når det gjelder synet på kunst og kultur og alt det som er ære verdt.
- # Når det gjelder oppstandelsen og det kristne håp. Vi bekjenner ikke troen på sjelens udødelighet, men legemets, kroppens oppstandelse. (Se det som sies om dette i Tema 4).

Mennesket – skapt i Guds bilde

(Se «Kristen tro – Oppdatert» side 54.)

Mennesket er skapt i Guds bilde. Dette vil si noe stort om mennesket. Der er en gåtefull likhet mellom Gud og menneskene. Der det lille kan representere det store, det begrensede kan henvise til det grenseløse. Det har med menneskerettigheter å gjøre, og med verdighet.

Men på hvilken måte likner vi Gud? Det har vært diskutert av teologer opp gjennom tidene. Det er neppe slik som noen har hevdet at vi likner Gud fordi vi går på to bein. Kanskje har det heller med disse to forhold å gjøre:

- = Mennesket kan skape, være kreativt - vi kan være Guds medskapere.
- = Mennesket har en trang til å elske og å bli elsket. Kjærlighet kan sies å være vår fremste likhet med Gud.

Men det dypeste vi kan si om det å være skapt i Guds bilde, er at vi er skapt til og med mulighet til å ha et personlig fellesskap med Gud. Mennesket er skapt til samfunn med Gud. Ifølge Bibelen kan ikke mennesket forstås om vi ikke ser det i forhold til Gud. Vi representerer Guds nærvær og herredømme i verden.

Et lite, tankevekkende sidesprang: Hilsenen «Namastè» som man bruker i Nepal, både når man møtes og når man skiller, betyr noe langt mer enn «hei» og «ha det», nemlig «Jeg ser Guds bilde i deg». Tenk om vi kunne se og møte hverandre slik?

Denne gud-billedligheten mister vi ikke, selv om den skades når synden kommer inn i verden. Også etter syndefallet er vi skapt i Guds bilde og bærer med oss gud-billedligheten.

I NT kan det tales om mennesket som «ånd, sjel og kropp» (1 Tess 5,23). Det må ikke forstås som om mennesket er oppdelt i tre deler. Det er hele tiden snakk om «det hele menneske», sett fra ulike vinkler. Det hele menneske er kropp, og da tenker vi på det synlige menneske. Det hele menneske er sjel, med tanker, følelse og vilje. Det hele menneske er ånd, skapt til og med mulighet til fellesskap med Gud. - I Bibelen kan sjel og ånd brukes noe om hverandre.

Den danske teologen Regin Prenter sier at «legeme, sjæl og ånd, ikke betegner forskjellige dele eller substanser i mennesket, men betegner hele mennesket under forskjellige synspunkter.»

Skapelse og opprettholdelse

Gud er skaperen, men også den som opprettholder skaperverket. Men dette er egentlig ikke to adskilte ting. Til det å skape hører også det å opprettholde. Gud har ikke skapt verden, for så å forlate den og la den seile sin egen sjø.

Som det er sagt: Gud er ingen urmaker som en gang laget en klokke for så å legge den fra seg og la den tikke og gå til den stanser.

Gud har lagt sine lover ned i skaperverket, for å ta vare på, for å opprettholde. I denne sammenhengen er mennesket en Guds medarbeider, for å ta vare på, vise respekt for, opprettholde og videreutvikle det skapte. I denne sammenhengen står kirken i en dramatisk kamp på livets side, mot alle mørkets makter.

Derfor kan vi si med «Kristen tro - Oppdatert» (side 24): «Skapertroen er ikke en teori om fortida, men glede og takknemlighet over det Gud skaper nå. Gud holder verden oppe, han puster liv og ild inn i den fra sekund til sekund. Obs! Skapelse pågår! Barn fødes. Sår gror. Korn modnes. Planetene følger sine tilmålte baner...»

Skaperen og skaperverket

Så har vi understreket Gud som skaperen. Han som var, er og blir. Han som står bak alt liv. Skaperverket forteller om en mektig Gud. På en måte er Gud i skaperverket. Samtidig som han står over og ikke er identisk med det skapte. Vi utvisker ikke forskjellen mellom skaperen og skaperverket, vi bekjenner ikke troen på en panteisme, der Gud og verdensaltet er ett og det samme, at Gud er alt og alt er Gud. Vi bekjenner troen på en personlig Gud og skaper.

Synden og det onde

Vi synger «Deilig er jorden» som en protestsang. Fra begynnelsen var alt (såre) godt. Men noe har gått galt. Og det har med synd å gjøre, som det ikke snakkes så mye om i dag.

Den grunnleggende synd er at vi vender Gud ryggen, at vi sier nei til det fellesskapet vi er skapt til og inviteres inn i. Vi vender Gud og hans vilje ryggen. Vi setter oss selv i sentrum, setter oss i Guds sted. Av dette grunnleggende følger så de enkelte gale, syndige handlinger.

En enkel illustrasjon til dette: Plasser et lys på et lite bord. Dette lyset symboliserer Gud. Få frem 5-7 personer, still dem i ring rundt lyset, vendt mot Gud. Synden er at vi vender Gud ryggen. Be dem snu seg rundt. De trenger nå en omvendelse, alle vender om mot lyset igjen. Når vi står vendt mot Gud, står vi også ansikt til ansikt med hverandre. De som ser Gud, ser hverandre. Som tegn på det tar vi hverandre i hendene.

Gud har ikke skapt oss onde. Det kommer fra Djevelen, fristeren og forførereren, fremstilt i Bibelen som en personlig makt. Den store fristelsen, er fristelsen til å bli som Gud.

Det er ikke synden som definerer oss som mennesker. Vår verdi får vi som skapt i Guds bilde, lite ringere enn Gud. (1 Mos 1,27; Sal 8). Det er stor forskjell på å erkjenne synd og det å si at jeg ikke er noe, at jeg ikke har noen verdi. Det siste er å rakke ned på Guds gode skaperverk.

Synden har også preg av kollektiv synd, det som er kalt arvesynd. Se det som skrevet i «Kristen tro - Oppdatert» (side 74) om dette. Våre formødres og forfedres handlinger har lagt dype føringer på hvor vi befinner oss. Det onde utgjør et finmasket og usynlig nett som vi alle er fanget i. Dette intrikate nettet gjør oss både til ofre og gjerningsmenn.

Som mennesker er vi skapt med frihet til å velge. Det gir mennesket storhet og verdighet. Men samtidig gir det også ansvar. Vi bærer ansvar for våre handlinger, våre holdninger, og våre liv.

På bakgrunn av Bibelens ord forsøker vi å finne ut hva som er de syndige handlinger, hva som strider mot Guds gode vilje. Herfra henter vi også motivasjon og styrke til å kjempe mot det gale: «La ikke det onde overvinne deg, men overvinn det onde med det gode!» (Rom 12,21).

Luthers lille katekisme

I forklaringen til den første trosartikkel skriver Martin Luther:

PP 11

Jeg tror at Gud har skapt meg og alle andre skapninger. Han har gitt meg kropp og sjel, fornuft og alle sanser, og holder dette ved lag. Han gir meg klær og sko, mat og drikke, hus og hjem, ektefelle og barn, jord og buskap, og alt jeg trenger fra dag til dag. Han verner meg mot alle farer og vokter meg mot alt ondt. Alt dette gjør han av bare faderlig godhet og guddommelig barmhjertighet uten at jeg har fortjent det eller er verdig til det. For alt dette skylder jeg å takke og love ham, tjene og lyde ham. (Se tillegget i Salmeboken 2013).

Tema 3

Jeg tror på Jesus Kristus

*Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,
født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet, før ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag, før opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.*

Innledning

Gi deltakerne et par minutter til hver for seg å tenke over og svare på spørsmålet: «Hvordan ser ditt bilde av Jesus ut?» Er noen villig til å dele med andre? Noter stikkord på tavle eller flippover.

Først

Jesus er sentrum i trosbekjennelsen. Den kristne tro handler om Jesus, hans Far og Den Ånd som utgår fra dem begge. Jesus er det spesielle og den som på en helt spesiell måte karakteriserer den kristne tro.

At Jesus er en historisk person kan ikke benektes. Det er et historisk faktum. Likeledes at han forkynte, samlet disipler og ble korsfestet. Men det er et langt skritt derfra til å bekjenne ham som Guds Sønn, som den oppstandne og levende frelser.

Nå skal vi forsøke å nærme oss ham ut fra trosbekjennelsens ord om ham. Kanskje skulle vi ønske at den sa oss enda mer om hans liv og virke. Den går direkte fra hans fødsel til hans lidelse og død. Jesu jordeliv blir omskrevet ved inngangen og utgangen på livet, hans fødsel og hans død.

Når Paulus skal minne leserne om Jesu liv, så nevner han fødselen og korsdøden, eller fødselen og oppstandelsen (Fil 2,6ff og Rom 1,3ff). Dette gir oss kriteriet for forståelsen av evangeliet, døden kaster lys over Jesus-hendelsen.

PP 12

*Han var i Guds skikkelse
og så det ikke som et rov
å være Gud lik,
men ga avkall på sitt eget,
tok på seg tjenerskikkelse
og ble mennesker lik.*

*Da han sto fram som menneske
fornedret han seg selv
og ble lydlig til døden,
ja, døden på korset.
Derfor har også Gud
opphøyd ham til det høyeste
og gitt ham navnet over alle navn.
I Jesu navn skal derfor
hvert kne bøye seg,
i himmelen, på jorden og under jorden,
og hver tunge skal bekjenne
at Jesus Kristus er Herre,
til Gud Faders ære! (Fil 2,6-11).*

Jeg tror på Jesus Kristus

Hva sier vi når vi sier at vi tror på Jesus Kristus? At personen Jesus Kristus har eksistert? At det er riktig det som sies videre? At han lever og er den man kan og bør betro seg til? Alt dette er riktig, men fanger ikke inn selve formuleringen, sier Per Lønning (Kristen tro, side 146).

Når de eldste sa «Jesus Christos», sa de en setning. Nemlig «Jesus er Kristus», de avla en bekjennelse. Navnet Jesus betyr «Herren frelser» (Matt 1,21), og «Kristus» er en direkte oversettelse av det hebraiske «Messias», den salvede. Man salvet personer som var satt til en særlig guds-tjeneste, prester, profeter, konger. Salvingen symboliserte at Guds Ånd ble meddelt dem (2 Mos 28,41).

Guds enbårne Sønn, vår Herre

Jesus beskrives og bestemmes først ved forholdet til Faderen: «Sønn». Dernest ved forholdet til de troende: «Herre». Den som bekjenner Kristus som Guds Sønn, bekjenner samtidig et personlig forhold til ham som Herre. Bekjenneren sier noe om seg selv.

«Sønn» brukes i vid forstand på hebraisk: Det kan betegne en som får sin identitet bestemt gjennom et iøynefallende tilknytningsforhold. For eksempel «bokens sønn» og «profetsønn».

«**Enbåren**» betyr den eneste. Det er et karakteristisk uttrykk for Johannes (Joh 1,14; Joh 3,16; 1 Joh 4,9).

Jesus er **Guds Sønn**, Jesus er sann Gud. Ordet som var hos Gud, var Gud (Joh 1,1). «Jeg og Faderen er ett» (Joh 10,30). Folk ser at alt som sies om Gud i Det gamle testamente, sies om Jesus. Han tilgir synd, det var det bare Gud som kunne gjøre. Jesus er sant menneske og sann Gud, ikke halvt menneske og halvt Gud.

I Oldkirken var det strid om hvordan en skulle forstå at Jesus var sann Gud og sant menneske. Noen betonte Jesu guddom slik at de ikke fikk plass til hans menneskelighet. Andre betonte menneskeligheten slik at de ikke fikk plass til hans guddom.

Kjernen i Kristus-troen er at i Jesus kommer Gud oss nær og handler med oss på en avgjørende måte. Vi blir Guds barn i en mening vi ikke var det fra før. «I ham trer den ufattbare og usynlige Gud oss fattbar og synlig i møte» (Per Lønning). Vi kjenner Gud gjennom Jesus, hans liv og hans gjerning.

«**Jesus er Herre**» er den første kristne bekjennelse til Jesus (1 Kor 12,3; Fil 2,11). Denne bekjennelsen er en Åndens gave (1 Kor 12,3), og er mer omfattende og dyptloddende enn vi ofte tror. Det er Jesus som er Herre, ikke keiseren eller andre.

unnfanget ved Den hellige ånd, født av Jomfru Maria

Her hentydes det til jomfrufødselens mysterium. Noen hevder at jomfrufødselen ikke står sentralt i Det nye testamente, og at den ikke er «frelsesnødvendig». Paulus synes ikke å være opptatt av denne.

Jeg vil understreke at alt er mulig for Gud. Det største underet og det mest uhørte i vår tro, er at Gud er blitt menneske (inkarnasjonen). Det vesentligste er ikke inkarnasjonens hvordan. Guds handling går alltid uendelig utover det vi er i stand til å forestille oss.

Jesu fødsel er en Guds skapelsesakt. I Kristus gjør Gud seg synlig. Samtidig er Jesus sant menneske, og han viser oss det sanne menneskeliv.

pint under Pontius Pilatus

Dette er en tidsangivelse. Det er en misforståelse at formuleringen skulle fremheve Pilatus som torturist og bøddel, at den skulle understreke de kristnes hat mot han som dømte Jesus.

Med denne formuleringen slås det fast at vi står overfor hendelser som er virkelige. De har funnet sted, til en bestemt tid, på et bestemt sted. «Det skjedde i de dager, da...». Det er ikke som eventyrenes «Det var en gang...». Det har skjedd i vår historie. Og det skjedde ikke i en avkrok, men i møtet mellom Jesus og staten. Dette står i motsetning til såkalt gnostisk (av gnosis, kunnskap) tenkning, der den rette kunnskap er avgjørende - uavhengig av historiske hendelser.

korsfestet, død og begravet

Ordene om Jesu lidelse, korsfestelse, død og begravelse er poengtert formet. Dette er gjort for å understreke det virkelige i disse begivenheter. Det har virkelig hendt.

Formuleringene kan virke absurde på bakgrunn av det som sies om Jesus som «Guds Sønn, vår Herre». Men det var ikke mindre utfordrende den gang enn i dag. Det har vært tallrike

forsøk gjennom tidene på å forklare Jesu død som en skinndød. Dette beror imidlertid på spekulasjon, og har ikke grunnlag i kildene. (Se nedenfor).

I NT er det en klar bevissthet om at Jesus med sin død deler vår død, og at realiteten i dette kan hjelpe oss ansikt til ansikt med vår egen død.

før ned til dødsriket

Det er uklart hva som menes her.

Formuleringen kan understreke det faktum at Jesus var virkelig død. Det er klimaks i Jesu lidelse, forlatt av Gud. Eller det kan være en triumfferd, på grunnlag av oppstandelsen.

Noen knytter formuleringen til gåtefulle skriftsteder i 1 Pet 3,18-22 og 4,6, om at han **«gikk bort og forkynte for åndene som var i fangenskap.»**

Noen forstår det slik at Jesu seier over døden er så gjennomgripende at den har konsekvenser også for dem som allerede er døde. Hans død og oppstandelse formidler håp på tvers av alle tidsskiller.

Noen ser formuleringen i forhold til Jesu ord på korset: **«Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?»** (Matt 27,46) som uttrykk for hans fullkomne solidaritet med syndere. Det er det ubegripelig meningsløse: Guds Sønn som opplever seg totalt avskåret fra Gud. Det mest poengterte uttrykk for at han bærer synderes skjebne i synderes sted. **«Så sank du i vår jammer ned så dypt som ingen vet»** (Norsk salmebok 2013, nr. 219).

sto opp fra de døde tredje dag

Dette er ikke en trossetning blant andre. Dette er i egentlig forstand troens og bekjennelsens grunn og innhold (Rom 10,9; 1 Kor 15,14). **«Men hvis Kristus ikke er stått opp, er deres tro uten mening»** (1 Kor 15,17). Uten Jesu oppstandelse gis det ingen kirke og ingen kristendom. Det er dette hele vår tro bygger på og er avhengig av.

Hva kan og må en historiker si om oppstandelsen? Man kan ikke forske seg frem til en oppstandelsestro. Men heller ikke forkaste den. Det var like vanskelig å tro det den gangen (Luk 24,25, sml. 8,53).

Historikerne kan bekrefte tre forhold (jfr. Per Lønning):

PP 13

- (1) Oppstandelsestroen spiller en grunnleggende rolle ved kristendommens tilblivelse, og i dens historie.
- (2) I de nærmeste dagene etter Jesu død har disiplene hatt en skakende opplevelse som på en forbausende måte har snudd opp ned på hele deres tenkemåte. Selv opplevde de det ærlig og oppriktig at Jesus lever.
- (3) Jesu grav er funnet tom uten at det har lyktes noen å finne en overbevisende «rasjonell» forklaring på hvordan dette var mulig.

Dette siste er omfattende bevitnet (Joh 20,1ff; Matt 28,1-10). Eneste mulige forklaring er at det hele er en velorganisert svindel fra apostlenes side. Men dette faller på moralske overveielser. Og på praktiske: Hadde de som fremmede i Jerusalem og i skyggen av Langfredagens knusende nederlag, psykologiske og organisasjonsmessige ressurser til å gjennomføre en slik svindel?

Den tomme grav førte ikke til noen oppstandelsestro. Det var først det personlige møtet med den levende mester som beseiret tvilen hos Jesu venner (sml. Joh 20,24ff; se 1 Kor 15,6).

Den tomme grav kan sammenliknes med fraværet av menneskelig far ved Jesu fødsel. I begge deler står tomheten/fraværet som uttrykk for at det kjente begivenhetsløp er overvunnet gjennom et guddommelig inngrep. Guds makt overstiger og overstråler den menneskelige maktesløshet. Oppstandelses-budskapet har aldri eksistert løsrevet fra beretningen om at graven var tom.

Disiplenes tro ble vekket til live av den levende herre. Den oppstandne var Herre over døden, de ble kalt til liv **«Jeg lever, og dere skal også leve»** (Joh 14,19).

Jesus lever i dag. Derfor er ikke kirkene museer, derfor er ikke prestene museumsguider. Jesus lever i dag. Vi utfordres til å «leve i oppstandelsens kraft».

Se, i oppstandelsens tegn skal vi leve.

Se, i oppstandelsens lys skal vi dø. (Svein Ellingsen, Norsk salmebok 2013 nr 209).

før opp til himmelen

For noen år siden da politikere ville ta bort en helligdag som fridag, mente noen at Kristi Himmelfartsdag kunne vær egnet. Men dette er en meget viktig dag i kirkeåret. Det er ikke tale om romfart, Per Lønning har karakterisert dagen mer som jord-fart.

Det er sagt at den mest utfordrende teksten ikke er fortellingen om Jesu avskjed med disiplene 40 dager etter påske (Apg 1,9-11). Den mest slående himmelfartsteksten er kanskje Ef 4,8-10: **«Han steg opp i det høye og bortførte fanger, til menneskene ga han gaver. At han steg opp, må jo bety at han først var steget ned til det aller laveste, til jorden. Han som steg ned, er den samme som steg høyt opp over alle himler for å fylle alt.»**

Jesus velger å fornedre seg selv ikke via en bevegelse i verdensrommet, men ved å gi avkall på sin guddomsære for å dele kår med syndere like til den mest skremmende konsekvens: En vanærende forbryterdød. Som vederlag opphøyer Gud ham til navnet over alle navn (Fil 2,6ff).

At Jesus stiger «ned» til jorden betyr at Skaperen stiger inn i og gjør seg til del av sitt eget skaperverk. Han underkaster seg lovmessigheter og vilkår, og gir avkall på guddommelig suverenitet (Fil 2,6-8) for å dele menneskers skjebne og bære menneskers skyld.

Vi finner ekko av himmelfarten i Mark 16,19; Rom 8,34 og Hebr 8,1.

sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd

Bruk av «høyre hånd» er nok et eksempel på billedlig språkbruk. Gud skildres i menneskers skikkelse. Hans høyre hånd er et konsentrert uttrykk for Guds herskermakt (2 Mos 15,6; 33,22f; 5 Mos 33,3).

Han har ikke bare fått tilbake guddomsrett, men er nå satt til å herske på sin Fars vegne (Matt 28,18). Først ved alle tings ende skal han overgi sin kongemakt til Gud Faderen (1 Kor 15,24f).

Frem til dette lever vi i Åndens tid, tiden for misjon i Åndens kraft. Den er også kalt kirkens tid.

komme igjen for å dømme levende og døde

Dette er vel et punkt i tros læren som for mange er vagt og uklart. Det som har med dommen å gjøre, skal vi komme tilbake til i forbindelse med tredje artikkel og «de siste tider».

Her vil vi understreke at setningen utfyller ordene om Jesu plass ved Faderens høyre hånd. Den understreker at det ikke er satt noen grense for hans herredømme. Han er hevet ikke bare over rommets skranker, men også over tidens.

Formuleringen er ikke ment å være skremmende. Verdens skjebne er overlatt til en kjærlighet som elsker inntil døden.

Levende og døde. Visjonen omfatter alle som har levd, og som lever og som vil komme til å leve - i fortid, nåtid og fremtid.

Ordet **dømme** har en annen klangfarge enn hos oss. Dommeren er ikke bare en rettsadministrator, men en hersker som er satt til å beskytte og dra omsorg for sitt folk.

Kristus er ingen tilfeldig skikkelse som dukker opp på et vilkårlig punkt i historien. Heller ikke et gåtefullt spørsmålstegn som vi må anstrenge oss for å tyde. Han er selve tilværelsens mening, og denne mening har budt seg frem som en virkelighet mennesket kan kommunisere med gjennom Jesu liv, død og oppstandelse.

Dommen er lagt i de naglemerkede hender. Den er ingen hevnaakt. Den som tilgir og den som dømmer, er den samme. «Dommen er den endegyldige bekreftelse på at nåden slik den manifesterer seg gjennom Jesu død og oppstandelse, gjelder. Som det siste ord. Den og bare den.» Dommen tar ikke syndstilgivelsen tilbake, men den er endepunktet for utslettelsen av skyld. (I forutgående avsnitt bygger mye på Per Lønnings bok, «Kristen tro».)

Jesu gjerning – hans betydning for oss

For oss. Det er viktig å holde fast på Jesu virke, forut for og uavhengig av vårt svar. Fordi det er av grunnleggende betydning å holde fast på giveren og gaven. Men det går ikke an å stoppe her. Vår Kristus-bekjennelse er meningsløs dersom vi bekjenner uten «for oss».

Troen og frelsen har en objektiv og en subjektiv side, slik det fremgår av 2 Kor 5. Der heter det først at Gud har i Jesus forsonet verden med seg (v19). Det er det grunnleggende, objektive som har skjedd. Så heter det videre: «La dere derfor forsonne med Gud» (v20). Det er det subjektive, det personlige, «for oss».

Jesu oppgaver og tjeneste.

PP 14

Ofte sammenfatter vi Jesu oppgave og tjeneste i disse tre:

- = som profet: læreren vi skal lytte til fremfor andre.
- = som prest: formidler, frelser, redningsmannen som vi får sette vår lit til.
- = som konge: herskeren, alle tings herre, som gir tilværelsen mening og sammenheng, og slik kaller på takk, tilbedelse og lovsang.

Og gjennom det hele er et liv i fellesskap med ham forutsatt. Ikke tilslutning til programmer og læresetninger, som han måtte representere, eller som andre måtte presentere på hans vegne. Som sagt tidligere: troen er ingen «ting» - det er en relasjon, et forhold til en person.

Frelseren. Vår evige frelse er knyttet til ham og hva han har gjort for oss, om vi enn ikke klarer å sette ord på alt. Men vi lager ikke et «regnestykke» av det. Frelsen bunner i et personlig fellesskap med Jesus, som dåpen gir del i, som næres gjennom Ordet, og som styrkes gjennom nattverden (Apg 8,12).

De kristne er de som vandrer «veien», knyttet til ham som beskriver seg selv som veien, fordi han er sannheten og livet (Joh 14,6).

«Kristen tro - Oppdatert» (s146-158) samler de mange perspektiver på frelsen i fire begreper: Opplysning, frigjøring, forvandling, og fellesskap.

På mange måter kan ordet «frigjøring» settes som overskrift for Jesu samlende virke.

Korset er blitt det sterkeste symbolet innen vår tro.

Det minner oss om vår situasjon og behov for frelse. Det minner oss om hva Gud gjorde og gjør for oss. Det gir oss et håp over hverdagen, og ut over dette livet. «Vær hilset, kors, mitt eneste håp» (Etter biskop Venatius Fortunatus). Korset er et håpets tegn.

De mange stemmer i Bibelen. Jesu verk – forsoningen – kan uttrykkes på mange måter i Bibelen, slik Notto R. Thelle sammenfatter:

PP 15

- = Løsepenger.
- = Ypperstepresten som gikk inn i det aller helligste for å bære frem offer for folket.
- = En ny pakt som ble innstiftet da påskelammet ble slaktet.
- = Kamp mot døden og undergangskreftene.
- = Hyrden som verger sauene.
- = Vennen som gir sitt liv.
- = Vitnet som taler sannheten med livet som innsats.
- = Hvetekornet som faller i jorden, før det kan spire og modnes.
- = Veiviseren som i døden åpner vei til Faderen.
- = Tjeneren som bærer andres sykdommer og smerter.

Konklusjonen blir her at uansett hvordan vi fremstiller det - frelsen er knyttet til Jesus som enestående. Han er ikke én av mange veier, men Veien som viser oss Gud og veien inn i fellesskapet med ham, og som samtidig viser oss et sant menneskeliv.

Martin Luthers forklaring

PP 16

Jeg tror at Jesus Kristus er min Herre, sann Gud født av Faderen fra evighet, og sant menneske, født av jomfru Maria. Han har gjenløst meg, fortapte og fordømte menneske, frikjøpt og frelst meg fra alle synder, fra døden og djevelens makt, ikke med gull eller sølv, men med sitt hellige og dyre blod, og med sin uskyldige lidelse og død. Dette har han gjort for at jeg skal være hans egen, leve under ham i hans rike, og tjene ham i evig rettferd, uskyld og salighet, likesom han har stått opp fra døden og lever og regjerer i evighet.

Tema 4

Jeg tror på Den hellige ånd.

Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse,
og det evige liv.

Innledning

Først en liten illustrasjon:

Pust ut, og spør om noen kan se pusten din. Det kan de antageligvis ikke. Tenn et stearinlys, hold det foran munnen din og blås ut på nytt. Lyset vil slukke. Vi ser ikke pusten, men vi merker dens virkning. Dette kan være en illustrasjon på Ånden og dens virkning.

«Dette med Ånden er vanskelig» sier mange. Og kanskje med god grunn. Kanskje er det lettere å få grep om trosartikkel 1 og 2. Men det er samtidig noe **paradoksalt** i dette at det som skulle bringe Gud og troen nær og levende for oss – det er nemlig Åndens oppgave – det er det som synes mest fjernt og vanskelig. La dette stå som en innledning til det følgende.

Ånden

Rent språklig henger ordet «ånd» sammen med «vind» og «pust». På hebraisk «ruach», 1 Mos 2,7 og på gresk «pneuma», Joh 3,8. (Sml. ordet «pneumatisk».)

Bibelen ser Ånden i stadig sammenheng med skapelse, fødsel og livskraft. Ånden er livgiver, 1 Mos 1,2; Rom 8,1-17. I Den nikenske trosbekjennelse heter det om Ånden at den «gjør levende».

Det er ikke rett å si at Ånden kom til jorden pinsedag, og begynte sin gjerning da (Apg 2). Vi hører om Ånden gjennom hele Det gamle testamente, helt fra skapelsen av, 1 Mos 2,7; 1 Mos 1,2. Men det skjedde noe nytt fra og med pinsedag og Den nye pakt.

I Den gamle pakt kom Ånden til bestemte personer og til bestemte tider for at de skulle utføre bestemte oppgaver. Det gjaldt ikke minst prester, profeter og andre spesielt utvalgte Guds redskaper. I Den nye pakt skal alle troens folk alltid ha Ånden, som en oppfyllelse av Joel 3,1-2).

I Bibelen beskrives ikke Ånden bare som en upersonlig kraft. Ånden er en person i treenigheten (Matt 28,18-20; 2 Kor 13,13), Ånden taler (1 Tim 4,1), Ånden vitner (Rom 8,16),

Ånden kjenner sorg (Ef 4,30), Ånden taler om seg selv i 1. person (Apg 13,2). Dessuten omtales Ånden som Talsmannen (Joh 16,4ff), og kan bes til.

I «Kristen tro - Oppdatert» (side 138) heter det i forbindelse med omtale av treenigheten: *«Ånden verken sier eller gjør noe som ikke Jesus og Skaperen er med på, for de er ett. Jesus opphever ikke skapelsen, han fullfører den. Og Ånden gjør det han alltid har gjort: blåser liv og glød inn i det kalde og livløse.»*

PP 17

Vi legger merke til at i trosbekjennelsen beskrives ikke Åndens vesen, hvordan han er, men hva Ånden gjør, hans gjerninger og virkninger. Hvis vi sammenlikner med vinden, så er det et faktum at vi kan ikke se vinden, men vi merker dens virkninger. Ånden som råder i en skoleklasse, kan vi heller ikke se, men vi merker den.

Ånden skaper tro, skaper liv, gjør livet som kristen levende, gjør Gud nærværende.

En hellig, allmenn kirke

Vi kjenner særlig to ord som betegnelse for den kristne forsamling: Det ene er kyrka, church, Kirche, og er avledet av «kyriakè» (kyrios: herre), som hører Herren til. Det andre er ecclesia, èglise, iglèsa, og er avledet av gresk «ek kaleo», kalt ut av.

Kirken er ingen vanlig organisasjon, men en levende **organisme**. Den er mer enn et interessefellesskap, mer enn mennesker som er kommet sammen fordi de er interessert i Jesus. Kirken er ikke dannet av mennesker som er blitt enige om å holde i live minnet om en stor mann.

Kirken er skapt av Gud. Den holdes i live og er helt avhengig av den levende Jesus Kristus som livskilde og autoritet. Gud har på en særskilt måte knyttet sin Ånd til kirken. Kirken er en kropp (1 Kor 12; Rom 12), et tempel, der Den hellige ånd bor. Ånden er kraften i nådemidlene – ordet og sakramentene – og dermed i den enkelte troende. Uten Ånden, ingen virksomme nådemidler. Uten virksomme nådemidler ingen frelse.

Det er vanlig å si at kirken ble født pinedag, at pinedag er kirkens fødselsdag. Men det synes ikke å stemme med det som sies; at det på pinedag ble omkring tre tusen mennesker «lagt til» menigheten (Apg 2,41). Altså eksisterte den før. Kirken går tilbake til den gruppe mennesker som Jesus samlet rundt seg. Kanskje er det bedre å si at pinedag er kirkens «dåpsdag», da Ånden på en særskilt måte kom til kirken, til menigheten?

Bibelen bruker mange bilder i sin beskrivelse av kirken. Spesielt viktig er kirken som Guds folk og kirken som Guds familie. Men kanskje det beste bildet – som kan sies å være mer enn et bilde – er menigheten som Kristi kropp. Den er en kropp der de mange lemmene utfyller og støtter hverandre. Der er det ikke plass for overlegenhet eller underlegenhet, men for avhengighet av hverandre. Der tjener hvert lem hele kroppen.

Ordet «gjensidig» er et fint ord som er karakteristisk for kirken. Kirken preges av en grunnleggende gjensidighet, der alle gir og alle mottar.

Kirken er **hellig og allmenn**.

Kirken er allmenn, på latin *catholica*, altomfattende, universell. Det går på kirken som utbredt over alt i verden, til forskjell fra lokalmenigheten. Når kirken kalles hellig, så er det med god bibelsk dekning (2 Mos 19,6 og 1 Pet 2,9). Kirken er utskilt, et hellig folk.

At kirken er hellig, binder den til Gud og alt som er Guds. At kirken er allmenn binder den til jorden og menneskene der. Men kirken er både hellig og allmenn. Hvis kirken forsømmer oppgaven som ligger i at den er allmenn, avspores den til en falsk hellighet. Da tenderer den mot å bli en ghetto og et tilfluktsrom avskåret fra det hverdagslige livet. Hvis kirken bare er allmenn, blir den kun en sosial størrelse. Det er noe fint, men det er ikke en kirke. Kirken er hellig for jordens og menneskenes skyld, og for å føre jorden og menneskene tilbake til Gud.

Himmel og jord; det er ikke alternativer. Vi vil «mer himmel, mer jord!»

Menigheten er en **tjenende kirke**. Menigheten er et fellesskap som ikke er til for sin egen skyld. Kirken er til for andre, kirken er tjeneste. Gjennom kirken – Kristi kropp (1 Kor 12; Rom 12) – fortsetter Jesus sin tjeneste. Kirken – med alle sine frivillige og ansatte medarbeidere – har bare én tjeneste. Og det er Jesu Kristi tjeneste, i Den hellige ånds kraft.

Som en levende organisme er det noe dynamisk ved menigheten. Det er nettopp noe levende og målrettet ved den kirke som lever av Gud og er til for verdens skyld. Den menighet som best karakteriseres ved ordet tjeneste.

Kirken kan betegnes som et skip som går gjennom verden. Det understreker noe av det dynamiske ved kirken. I mange kirker henger et skip som symboliserer dette.

Det er Jesus som er forbilde for kirkens og de kristnes tjeneste. Den må få sitt preg av ham som gikk helt inn i menneskers kår, og som ble ett med dem han tjente (Joh 1,14). Den må få sitt preg av den Jesus som frivillig ga avkall på sin høyhet for å tjene andre (Fil 2,6-7).

Kirken kjennetegnes også ved ordet **misjon**, som ikke er en virksomhet for spesielt interesserte innen menigheten. Kirke er misjon. Den er kalt til å gå over grenser for å nå andre med de gode nyheter, evangeliet. Det kan skje her hjemme og det kan skje «der ute».

Sett i global sammenheng, så er det noe **gjensidig** over misjonen. Denne gjensidigheten er typisk for hele kirken. Vi sender og vi tar imot. Vi står sammen i misjonens tjeneste.

Det er en **enhet** blant alle dem som bekjenner troen på Jesus. (Joh 15, 1 Kor 12). Denne enheten er vi kalt til å ta konsekvensen av og gjøre synlig. Det er som det lyder: «Dere er ett – vær derfor ett!»

«Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg.» (Joh 17,21).

Motkultur. Menigheten har kjennetegn som ofte kan stå i motsetning til rådende tanker i samfunnet. Den er kalt til å eksistere på tvers av alle menneskelige grenser og barrierer (Gal 3,28). Den er stedet hvor den minste er den største (Mark 10,13-16), og hvor den store er de andres tjener (Matt 20,27).

Derfor vil menigheten kunne fremstå som et kritisk korrektiv og som motkultur når menneskeverdet tråkkes på, og når svake utstøtes og undertrykkes. De kristne er lys og salt i verden (Matt 5,13-16), og er ikke ment å være bare et speil av samtiden.

Folkekirken er kalt til å være en del av lokalsamfunnet. Den vil møte folk der de er, spille på lag med alle gode krefter i nærmiljøet, møte alle med de gode og glade nyheter. Samtidig vil den som kirke være et korrektiv, en motkultur. Kirken vil «stå for noe». Folkekirke er fremdeles et viktig begrep, så lenge det ikke bare er en beskrivelse av situasjonen, men innebærer en visjon for kirken og dens virksomhet.

Skatten i leirkar. Ord og sakramenter. Bibelen tegner vakre og store bilder av kirken. Det er ikke alltid at vi kjenner igjen den aktuelle, lokale menighet i disse store ordene. Mye kunne og skulle vært bedre. Vi ser svakheter, vi opplever skuffelser.

Men samtidig tror vi at Gud virker her med sin Ånd. Samtidig tror vi at her er en skatt, om den enn befinner seg i leirkar (nå «leirkrukker», 2 Kor 4,1ff), og vi ser sprekker og ting som ikke skulle vært her. For vi tror at midt i de synlige svakheter, så er Gud her, så møter han mennesker, så frigjør og reiser han opp mennesker, og gir mennesker håp og mening.

«Det er den synlige forsamling som mottar Ånden og blir koinonia (samfunn) ved Ånden» (Bonhoeffer).

Han møter oss i sitt ord, som i dypeste forstand er Ordet om Jesus, som er Ordet (Joh 1,1). Han møter oss i dåpen, der han tar oss til seg og gjør oss til sine barn. Uforskyldt, av nåde, uten at vi har gjort oss fortjent til det. Han møter oss i nattverden, som er reisekost på veien, som er en forsmak på det himmelske måltid. Nattverden som er fellesskap mellom Gud og oss, og mellom oss som kristne.

Og vi understreker at nattverden er åpen for tvilere. Den er ikke et premiebord, der vellykkede kristne som «får det til», går frem og henter sin premie. Nattverdbordet er et gavebord for feilende og søkende mennesker, for oss som tross alt vil ha med Jesus å gjøre, vil følge ham, fordi vi trenger ham.

Nåde på latin er «gratia», det henger sammen med ordet «gratis».

de helliges samfunn

De fleste oppfatter disse ordene som et nytt uttrykk for kirken, med vekt på søskenefellesskapet i den. Men «communio sanctorum» kan enten oversettes samfunn av hellige eller fellesskap rundt hellige ting (sakramentene), begivenheter eller handlinger.

Den Augsburske bekjennelse (Augustana) fra Reformasjonstiden sier: «Kirken er de helliges samfunn, der evangeliet forkynnes klart og sakramentene blir rett forvaltet».

Det er noe personalt over kirken. Den består av mennesker, mennesker som kalles til tro på Jesus.

Ordet **hellig** brukes stadig av Paulus når han omtaler alle de kristne. (Sml. åpningen på hans brev, f.eks. Fil 1,1; Kol 1,1). Det betyr ikke at de kristne er fullkomne. Det er ikke snakk om de kristnes moralske kvalitet. Men i Jesus Kristus, på grunn av ham, er de kristne hellige. De er utskilt og innviet til Gud. Enheten blant dem har vi understreket både som en gave og en oppgave.

Med utgangspunkt i dåpen er det en oppgave for menigheten å formidle glede og stolthet over å tilhøre Guds familie, og ha et hjem på jorden. Vi vil at menigheten skal være et sted der den enkeltes evner og gaver verdsettes, utvikles, og i et helt liv settes inn i arbeidet for Guds rike. Vi vil en åpen og levende menighet – midt i verden.

Lars Roar Langslet sier: «Kirken er hellig samfunn. I det ligger to ting: Samfunn av de hellige, det vil si alle døpte, levende som døde – og samfunn om det hellige, det vil si Guds Ord, sakramentene, liturgien, det troens liv som vokser av Den hellige ånds virke i kirken.»

syndenes forlatelse

Det er mulig at det her henspilles på dåpen. I NT er dette uttrykket ofte brukt som en nærmere bestemmelse av dåpens virkning. Vi leser om dåpen til syndenes forlatelse (Mark 1,4; Luk 3,3). Ånden er virksom i dåpen og Ånden gis i dåpen. Duen som henspiller på Den hellige ånd, er ofte benyttet i forbindelse med dåpen og døpefonten.

«Syndenes forlatelse» er her et samlebegrep for hele læren om frelsen. Luther sier: «Hvor syndenes forlatelse er, der er også liv og salighet.» Vi har tidligere understreket at synden dypest sett er at vi vender Gud ryggen, ikke vil ha med ham og hans vilje å gjøre, og at dette i sin tid fører til de enkelte syndige handlinger.

Vi skulle gjerne hatt en renessanse for skriftemålet, noe som for øvrig også Martin Luther var sterkt opptatt av. Skriftemålet, både det allmenne (liturgiske) i kirken og det private, vil kunne bidra til sterkere syndserkjennelse og mer syndsbejennelse. Skriftemålet består av to deler: bekjennelse av synd og tilsigelse av syndenes forlatelse.

I «Kristen tro - Oppdatert» (s151) heter det: «Å bekjenne sine synder er ikke å miste verdighet. Tvert om. Det viser at vi tar ansvar for våre handlinger og unnlater, og ønsker å etterleve Guds gode vilje, som er den standarden vi ønsker å måles mot. Mennesket må renses for å bli seg selv.»

Frelse er et nøkkelord i all religion. Det hersker et dyptgripende misforhold mellom livet slik det arter seg og livet slik det skulle være. Målet er en frigjøring fra destruktive krefters makt,

å bane vei for en hel og full menneskelig utfoldelse som hittil ikke har vært mulig. Det er et helt og sant menneskeliv som vi er skapt til, og som har evighetens perspektiv over seg.

Hvilken nåtid er det vi skal frelses fra, og hvilken fremtid skal vi frelses til?

Det skandinaviske ord «frelse» kommer av «fri hals». Slaven slippes fri og lenken om halsen fjernes. I andre lands språkbruk er frelse å bli gjort «hel». Det vil si å utfolde seg i samsvar med sin fulle menneskelige egenart. (Sammenlikn: helbred, helse).

I Bibelen er synden det som gjør mennesket til noe mindre enn helt og fullt menneske, det som må ryddes av veien for at mennesket skal bli «helt». Synden innskrenker, beskjærer og reduserer. Menneskets kretsing om seg selv, i trass mot Gud og sin neste, amputerer egen helhet. Frelse er å få en oppgjort fortid, å bli fri fra skyld og selvbebreidelser, å kunne få løfte øynene og i håp se fremover, leve vendt fremover. (Se det som tidligere er sagt om «synd» under trosartikkel 1 og 2).

Det er en dobbelthet ved synden. På den ene side er den et resultat av et fritt valg hos oss. På den annen side er den en skjebne vi ikke kan fri oss fra. Frelse er både soning av skyld og frigjøring fra fangenskap.

Vi kan ikke frelse oss selv. Frelsen er helt og holdent Guds verk, ved Jesus. Men den fullbyrdes ikke som en makthandling, uavhengig av vårt ja eller nei. Vi viser igjen til 2 Kor 5: Gud forsonte oss med seg selv. Derfor: «La dere forsonne med Gud.» Det vil si at vi slutter å si nei til Gud, og står åpen for ham og det han vil med oss.

Frelsen skjer av nåde, ufortjent av Guds godhet, ikke noe vi fortjener. Amazing Grace. Det skjer ved tro. Troen alene. Men troen er ikke alene, den viser seg i handling, i kjærlighet. **Her gjelder bare tro som er virksom i kjærlighet** (Gal 5,6). Dette får betydning for hele min livsorientering.

Legemets oppstandelse

Ordet «legemet» er i Bibelselskapets nyeste oversettelse byttet ut med «kropp». Men i trosbekjennelsen ser det ut for – i følge den nye liturgien – at legemet fremdeles benyttes.

Tidligere het det «kjødets oppstandelse». Vi øyner her en motsetning til såkalt gresk tenkning omkring forholdet mellom legeme og sjel. Vi bekjenner ikke troen på «sjelens udødelighet». Her kunne formuleringen vært «de dødes oppstandelse». Frelse er ikke å bli forløst fra legemet, kroppen.

Som hele mennesker fødes vi. Som hele mennesker faller vi i synd. Som hele mennesker dør vi. Som hele mennesker oppstår vi til nytt liv for Gud. Jesus er den som er gått foran, som «førstegrøden». Etter førstegrøden kommer resten av grøden. Han fikk en ny kropp etter oppstandelsen, oppstandelseslegemet, men har den samme identitet og er den samme person. (1 Kor 15).

Det evige liv

Jeg husker en annonse i Bergens Tidende fra vår ungdomstid: «Hvordan blir det i himmelen? Pastor NN forteller og viser lysbilder.» Ikke rart vi gikk på møtet i stor spenning.

I Bibelen brukes det bilder for å beskrive hvordan det skal være i himmelen. Det skal være godt. Der skal det være umiddelbart fellesskap med Gud. Der er det ikke behov for kirke og prester (Åpb 21,22). Det tas opp igjen fra slik det var fra skapelsen av, og det overgås, når Gud skaper en ny himmel og en ny jord, og alt er blitt gjort nytt. Det skjer en nyskaping.

Ut fra talen i Johannes Åpenbaring om Det nye Jerusalem som stiger ned til jorden fra himmelen, så har noen uttrykt det slik at vi ikke skal komme til himmelen, men himmelen skal komme til oss.

Himmelen kan beskrives som **et måltid** (Matt 8,11; Luk 22,16). Nattverden er en forsmak på dette måltid.

Håpet om det som kommer er knyttet til Jesus og fellesskapet med ham (1 Pet 1,3). Gud ønsker å gi oss «et levende håp». Johannes understreker at vi allerede i dette livet går over fra død til liv.

Alle trenger et håp. Det gjør at vi løfter øynene og ser fremover, og får oss til å gå fremover. Alle trenger et håp. Uten håp ender det i meningsløshet, håpløshet. Det heter «så lenge det er liv, er det håp» - det burde hete «så lenge det er håp, er det liv». Vi kan ikke leve uten å ha noe å se frem mot, lengte etter, jobbe for. Og vi lager oss håp. Den som ikke har håp, står i fare for å gå seg vill i nåtiden.

Gud vil gi oss «et levende håp», som holder i liv og død, ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde (1 Pet 1,3).

Jesus har vært der og gjort i stand. Vi er ventet. Jesus kommer mot oss fra fremtiden for å lede oss dit. Ikke løpende bakfra for å hente oss og lede oss tilbake til noe som var.

Håpet om det som kommer, fører ikke til «utmelding av verden» - at dette livet kun blir en «transport-etappe». Håpet om det som kommer, gir **mening** til livet her og nå. Jesu venner og disipler skal være små signaler om det som kommer. Der skal ikke være død (Åpb 21,4). Derfor skal vi allerede nå stå på livets side, kjempe mot dødens krefter, bygge der det rives ned. Der skal ikke være tårer, sorg eller lidelse. Derfor skal vi allerede her og nå trøste, vise omsorg, gjøre livet levelig.

Visesangeren Finn Kalvik synger: «Jeg tror på et liv før døden». Det gjør alltid den kristne, men ikke som et alternativ til livet etter døden. Håpet om det som ligger foran gir mening og inspirasjon til livet her og nå.

Vi liker ikke å høre om **dommen**. Det er imidlertid vanskelig å lese Bibelen uten å se at den snakker om to mulige utganger på dette livet. Det går an å forspille sitt liv, og dette må vi forkynne. Vi må peke på tapet ved å stille seg utenfor tilværelsens store sammenheng (Luk 12,13-21; Joh 3,16).

På den annen side kan vi ikke å unnlate å håpe. Håpe på at Guds frelsesvilje gjennom Jesus Kristus har rekkevidde og muligheter langt utover det vi kan observere. Og da inkluderes mennesker av andre kulturer og religioner som gikk glipp av evangeliet som frelsetilbud av grunner de ikke selv var herre over (Per Lønning). Men også mennesker som hørte og som en eller annen grunn likevel ikke hørte, kanskje fordi vi sto stengende i veien.

Og vi spør oss: Hva betyr det at Gud en gang skal bli alt i alle (1 Kor 15,28)? Dette spenningsfylte svaret er også svaret til oss som bekymrer oss for dem som sto oss nær, og som gikk bort uten å ha gitt uttrykk for personlig tro. Guds kjærlighet kjenner ingen grenser (Rom 11,33-36).

Luthers forklaring til den tredje trosartikkel

PP 18

Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus eller komme til ham, min Herre. Men Den hellige ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg ved sine gaver, helliggjort meg og holdt meg fast i den sanne tro. På samme måte kaller, samler, opplyser og helliggjør han hele den kristne kirke på jorden, og bevarer den hos Jesus Kristus i den ene sanne tro. I denne kristne kirke tilgir han daglig alle synder hos meg og hos alle som tror. På den ytterste dag skal han vekke opp meg og alle døde og gi meg og alle som tror på Kristus, evig liv.

PP 19

KONKLUSJON

Trosbekjennelsen er en
lovprisning til den treenige Gud som
vi møter i Bibel og sakramenter,
og som vi aner i natur og samvittighet.

I trosbekjennelsen møter vi
Gud Fader, skaperen, som
ved sine to armer, Jesus Kristus og Den hellige ånd
strekker seg ned til oss,
favner om oss og
ønsker å føre oss tilbake til seg.

Tema 5.

«Hva gjør de kristne når de tror?»

På forhånd

Meningen med dette temaet er å gi den dogmatiske tilnærmingen i det forutgående, en mer praktisk utforming. Meningen er ikke å skape et «uniformert liv» som kristen. Men den som bekjenner troen, må forholde seg bevisst til de temaer som nevnes i det følgende.

For noen kan det imidlertid fortone seg som en gjentakelse av det som tidligere er sagt og gjennomgått. Da kan en jo velge å kutte ut dette temaet.

Samtidig kan denne 5. «dagen» være en mulighet til å stoppe opp ved spørsmål som har dukket opp i løpet av kurset, og som man ikke har hatt anledning til å vie så mye tid. Det kan også være en anledning til å ta opp spørsmål som er lagt anonymt i en postkasse.

Denne samlingen kan da bli en annerledes dag enn de forutgående, kanskje med en annen struktur.

«De kristne»

Hvem er «de kristne»? Det kan oppfattes som en helt annerledes, litt spesiell og kanskje noe merkelig gruppe. De som «trenger» noe å tro på, må ha noe utenfor seg selv til å støtte seg på. Eller det kan være dem som «får til» å tro. Og skal det kunne sees utenpå hvem som er en kristen? Mange vil si at det i dag ikke er forskjell på kristne og ikke-kristne.

Samfunnsviter Pål Repstad forteller hvordan man kan vite at nabo Hansen er kristen. «Han går til gudstjeneste, drikker mindre alkohol, og skiller seg litt mindre.»

Kanskje vi først skal slå fast at «de kristne» er som folk flest. Som Karsten Isachsen en gang sa: «De kristne har ikke et spesielt organ på kroppen som de tror med.» De kristne er heller ikke noen av Gud spesielt utvalgte personer. Troen er ment for alle. Gud «vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne» (1 Tim 2,4). Det vil også variere i hvor stor grad de kristne vil beskrive seg som «religiøse».

Grundtvigs programmatisk utsagn har fremdeles sin gyldighet: «Menneske først – kristen saa». Hvis da ikke kristentroen sees som et tillegg til det å være menneske. For den kristne er troen ment å gjennomsyre det å være menneske, prege hele menneskelivet. For den kristne vil troen på Gud høre med til et sant og helt menneskeliv.

Bonhoeffer sier: «Å være kristen betyr ikke å være spesielt religiøs, å dyrke en spesiell form for askese... men å være menneske.»

Den kristne er som andre mennesker. Samtidig utfordres den kristne til å leve et liv verdig evangeliet, eller verdig kallet, slik Paulus sier det. (Fil 1,27; Ef 4,1).

Bonhoeffer sier: «Kristne lever som andre mennesker. De gifter seg, de sørger og gleder seg, de kjøper det de trenger og bruker verden til sitt daglige underhold. Men de har alt gjennom Kristus alene, i ham og for hans skyld.»

Dernest understreker vi til slutt her at «de kristne» er høyst ulike personer. De er ikke en helt homogen gruppe. Det finnes mange utgaver av kristne. Det vil vise seg i deres liv, og det skal vi i utgangspunktet være glade for.

Den kristne tror

(Se det som ovenfor er sagt om tro).

De kristne tror på Gud, en personlig Gud som taler til oss gjennom ordet og først og fremst han som selv er Ordet, og som vi kan samtale med i bønner. Det er en tro som ikke er en «åndelig idrettsprestasjon», men en tro som skapes og gis som en gave i møte med Guds ord. Jesus - hans person, liv og gjerning - er sentrum i den kristnes tro.

Det er en tro som er ment å omfatte hele livet, som angår det hele menneske, alle sider ved menneskelivet. Det er ikke noe menneskelig som er Gud fremmed.

Denne tro er ingen «ting», den er en relasjon, et personlig forhold til den Gud vi møter i Jesus Kristus. Den kan beskrives som tillit og som etterfølgelse. Den kristne har tillit til Jesus, og søker som hans disippel og venn å følge etter ham, i et liv som starter i dåpen.

«Kan jeg tro - når jeg tviler?» Ja, tvilen diskvalifiserer ikke troen. Tro og tvil hører sammen. Men den kristne dyrker ikke tvilen, vi søker å få hjelp slik den fengslede Johannes gjorde da han sendte to disipler til Jesus for å spørre om han virkelig var «den som skulle komme» (Luk 7,18-23). Vi søker hjelp i Ordet, i bønner, i det kristne fellesskapet.

Lars Roar Langslet skriver i «Tanker om tro»: «Kan jeg med hånden på hjertet si at jeg har troen? Så gikk det en dag opp for meg at troen *hadde meg*, og hadde hatt meg lenge. Jeg hadde ikke noe anlegg for noen dramatisk gjenfødelse, bare en stillferdig vekst.»

Det er en tro som gir håp for morgendagen, som gir håp utover dette livet, og gir mening for det livet vi lever nå. Gud ønsker å gi oss «et levende håp» (1 Pet 1,3). Gud ønsker å gi oss «fremtid og håp» (Jer 29,11).

Det er en tro som viser seg i kjærlighet (Gal 5,6). Den kristne kalles og settes inn i tjeneste, der en bruker evner og nådegaver, der en ser seg som Guds forvalter og medarbeider, og som Jesu disippel og venn.

Som tidligere antydnet: Den kristne lever «et liv i kors». Den loddrette linjen peker mot Gud og forholdet til ham. Den vannrette linjen peker ut mot nesten og skaperverket. De to bjelkene i korset hører sammen.

(Se nedenfor det som sies om «kristen livsstil».)

Legger vi for stor vekt på følelser når det gjelder tro? Det er et spørsmål som er verdt å stille. Katolikkene snakker om «praktiserende kristen». Kanskje har vi noe å lære av det uttrykket. Legger vi for stor vekt på å «måle» dybden og styrken i troen? Kanskje skulle legge mer vekt på det å praktisere, utøve.

Jeg ser dette i sammenheng med det som Halvor Nordhaug sier som svar på utsagnet: «Jeg skulle gjerne tro, men jeg kan ikke, jeg klarer ikke. Jeg føler det ikke naturlig.» Nordhaug sammenlikner det med det å lære å svømme. Det skjer ikke ved at vi står på land og betrakter andre som svømmere, vi må selv ut i vannet og ta de første tak.

PP 20

«Slik kan også troen bli til: Når du begynner å handle som en troende. Du kan begynne med å lese i Bibelen, gå til gudstjeneste, stamme fram bønner, selv om tvilen forteller deg at dette aldri kommer til å gå. Kanskje vil du en dag plutselig oppdage: Det har snudd. Jeg tror jo faktisk! Men det skjer aldri at tvilen slipper.» (De store ordene, side 120).

Den kristne ber

Vi tror ikke på en diffus makt, de kristne tror på en Gud som vi kan be til, lytte til, samtale med.

Bønn er en måte å leve på. Det er å regne med Gud som en levende realitet. Det er å regne med ham, vise avhengighet av ham. Det er å være åpen for Guds inngripen. Det er å henvende seg til ham. Bønn er å leve med en åpen kanal til Gud. Ja, bønn er i det hele en måte å leve på, en måte å møte livet på.

«Bønn er ikke et rop ut i tomme luften, ikke sjelens enetale med seg selv, men dens samtale med Gud. Ikke en ordløs hensynken i guddommen, men menneskets personlige svar på Guds personlige tiltale.» (E. Thestrup Pedersen: Bibelhåndbok, Gyldendal Norsk Forlag 1984, side 34).

Bønnen kan ta mange former. Den kan skje innenfor en liturgisk ramme. Den kan skje privat og personlig i det de gamle kalte «lønnkammeret». Den kan skje i form av små sukk til Gud i løpet av dagen.

Det finnes ulike typer bønn. Det kan være takk, det kan være lovprisning, det kan være bønn for meg og min situasjon, det kan være forbønn for andre, det kan være en form for overgivelse til Gud, å stille seg til rådighet for Ham.

Den kristne tror at Gud hører vår bønn, og at han svarer slik han ser det best. Dette sier vi uten å benekte at vi til tider kjenner på problemer og skuffelser med hensyn til bønnesvar. Gud kan synes taus, fjern. Men Gud hører og han svarer på sin måte i sin tid. Bonhoeffer sier: «Gud oppfyller ikke alle våre ønsker, men alle sine løfter oppfyller han.»

Den kristne har Bibelen som en autoritet

(Se det som ovenfor er sagt om Bibelen).

For den kristne er ikke Bibelen en bok blant mange. Den er en helt spesiell bok, den er selve grunnboken i vår tro, med en helt særskilt autoritet.

Den er i alle fall ment å være det, og også være en bruksbok.

PP 21

Martin Luther sier: «Og i sannhet, min kjære kristen! Du kan ikke lese for meget i Skriften! Hva du leser, kan du ikke lese for godt, og hva du kan forstå, kan du ikke leve for godt etter.»
(Fra en av Luthers andakter, sitert etter «Ordet kommer nærmere», S. Storøy, side 8).

Det er mange gode grunner for å lese i Bibelen. Vi samler den under de to overskriftene «kultur» og «tro».

Det er vanskelig å benekte at Bibelen er et stort verk i verdenslitteraturen. Det er umulig å benekte at Bibelen har gitt inspirasjon til litteratur, teater og malerkunst. Det er god grunn til å hevde at Bibelen er en grunnbok i norsk kulturliv. Den har preget samfunn, skole, menneskesyn og lovgivning.

Men først og fremst er Bibelen en hjørnestein i kirken. Den er en hellig tekst som gir oss grunnlag for kristen tro og kristent liv. Den er skrevet av tro til tro (Joh 20,31). Vi tror at den er inspirert av Gud. Men bibelboken skal ikke æres eller opphøyes. Bibelen vil gi oss tro på Jesus. Den peker på et innhold, et budskap: Gud og hans handlinger i og med verden.

Bibelen er en autoritet for den kristne. Det betyr ikke at vi alle forstår alt på samme måte. Og vi kan streve med forståelsen av det som står.

Noen nøkler kan imidlertid hjelpe oss i møte med Bibelen, og spesielt i forholdet mellom GT og NT.

PP 22

- # Jesus er sentrum. Han er den som skulle komme, som kom, og som kommer igjen. Han er eneste vei til frelse, er veien, sannheten og livet. Vi leser Bibelen ut fra Jesus som sentrum, vi leser med «Jesu briller».
- # Hele GT kan samlet sees på som profeti, og NT som oppfyllelse. GT må forstås i lys av NT, og NT kan ikke forstås uten på bakgrunn av GT. Jesus binder GT og NT sammen til én Bibel.
- # Bibelen kan leses i lys av Lov og Evangelium. Gud handler på to måter, utvelgelse og frelse, dom og straff.
- # Vi snakker om en «fremadskridende åpenbaring». Det er en utvikling fra GT til NT. (Se «Ordet kom nærmere», Solfrid Storøy).

Den kristne leser i Bibelen.

- # Det kan gjøres i en stille stund i løpet av dagen. Gjerne med hjelp av en bibelleseplan. Og uten dårlig samvittighet, om det går dager da vi ikke får det til.

- # Det kan skje i forhold til gudstjenesten. Les gjerne teksten(e) på forhånd. Ta med Bibelen i kirken?
- # Det kan skje ved å delta på temadager, kurs og bibeltimer i menigheten.
- # Det kan skje ved å bli med i bibel- og samtalegrupper. Dette vil kunne være en stor hjelp for mange. Også når det gjelder å bekjenne troen.

Den kristne hører til i et fellesskap

Å være kristen er å tilhøre et lokalt fellesskap. Det er å tilhøre Guds familie ved å ha et hjem i kirken på jorden. Den kirken, den menigheten, som er skapt av Gud er en organisme som lever ved hans Hellige Ånd. Det er å være med-lem av en lokal menighet. Vi tror fortsatt på en lokal, geografisk menighet, på tvers av skillelinjer som kjønn, alder, sosial klasse (sml. Gal 3,28). Dette er en motvekt mot individualismen i samfunnet, en motvekt mot det individuelle og subjektive i forhold til kristentroen.

Å være kristen er å tilhøre et globalt fellesskap, en verdensvid kirke. Det er å se at vi hører sammen på tross av forskjeller og ulik historie. Vi er ett i Kristus, og vi er kalt til å gjøre denne enheten synlig (Joh 17,21).

Å være kristen er å høre Kristus til. Menigheten er Kristi kropp på jorden. Å være kristen er å være lem på denne kroppen. Bibelen oppfordrer oss til å komme sammen: **«Og la oss ikke holde oss borte når menigheten vår samles, som noen har for vane** (Hebr 10,25). Med grunnlag og utgangspunkt i dåpen oppfordres vi til å leve i denne menigheten, til å komme sammen først og fremst til gudstjeneste, til å delta i nattverden; som gir fellesskap og reisekost på veien. Nattverdbordet er ikke et premiebord, men et gavebord. Deltakelse i nattverden er et uttrykk for bekjennelse av troen.

Lars Roar Langslet mener: «Privatpraktiserende kristen er en individualistisk fiksjon.»

Fellesskapet i gudstjenesten bør suppleres med fellesskap i en mindre samtalegruppe. Disse to typer fellesskap utfyller hverandre. Det er å håpe at menigheten gir tilbud om bibelgrupper, cellegrupper eller husfellesskap. Og at disse ikke lever som satellitter i menighetens randzone, men sees som en integrert del av menighetens virksomhet.

Bonhoeffer har sagt dette, som kan gjelde ulike typer fellesskap: «En kristen trenger å høre Guds ord talt til ham av en annen kristen. Om og om igjen vil han trenge ham når han blir usikker og motløs, for han kan ikke hjelpe seg selv. Han behøver sin bror for å bære frem det guddommelige ord om frelsen og kunnngjøre det for ham.»

Menigheten er til for andre. I den lokale menighet lever vi og utrustes vi til tjeneste og medarbeiderskap for å bygge menighet. Menigheten er både en bygning og en byggeplass. Å være menighet dreier seg ikke om et kriseprojekt, ikke om å «hjelpe presten». Det handler om et naturlig menighetsliv, og om et naturlig kristenliv. Vi taler om den grunnleggende gjensidighet i menigheten, der alle er med på å gi, der alle er rede til å ta imot. Menigheten er stedet der vi stiller oss til tjeneste, med evner og nådegaver, og ser oss selv som Guds forvaltere av tid, penger og andre ressurser.

Vi ser jo at menigheten har sine svakheter, men vi vet også at her er Gud til stede med sin hellige Ånd, som skatten i leirkrukker (2 Kor 4,7). Og vi står sammen om å bygge menighet. Men det hele bunner i en solidaritet, i en enhet i Kristus.

«Alle andre menneskelige institusjoner i disse to tusen årene har falt sammen, stater og mektige imperier. Kirken grunnlagt på Klippen, er den eneste som har holdt stand. Alle menneskeverk forgår, men kirken består – slik kunne to tusen års historie oppsummeres.»

Bonhoeffer har mye å si om det kristne fellesskapet og opplevelsen av det. Blant annet dette: «Den som elsker drømmen om et fellesskap mer enn det kristne fellesskapet selv, han vil ødelegge det, selv om hans personlige hensikter kan være aldri så alvorlige og offervillige.» Den kristne skal ikke stadig vekk ta sin åndelige puls. Det kristne fellesskap er heller ikke gitt oss av Gud for at vi skal måle temperaturen hele tiden.

Den kristne lever et liv ut fra menigheten

Den kristne utrustes i menigheten og henter der veiledning og motivasjon til et liv ut fra menigheten, i samfunnet. Hun, han, er kalt til å være lys og salt i verden (Matt 5,13-16). Livet i familie og nabolag, fritid, skole og yrke har alt med Gud å gjøre, har alt med troen på Gud å gjøre. I alle disse sammenhenger kalles vi til et liv med Gud, for hverandre, som åpne og bekjennende kristne. Det handler fortsatt om etterfølgelse. Vi kommer sammen for å bli sendt ut. Og da går vi som representanter for kirken.

Det betyr blant annet at det å oppdra barn er et kall fra Gud, og at vårt yrke er å se på som et kallsarbeid.

I alle de nevnte ulike sammenhenger kalles vi til tjeneste. Også her er det tale om en tro som viser seg i kjærlighet (Gal 5,6).

Vi siterer fra Kirkerådets «Alt Guds folk»:

«Så har alt dette med Gud å gjøre. Alt angår kirken, for alt angår Gud. Vi er Guds medarbeidere, og vi skal forvalte den jord han har skapt. Da har det jordiske arbeid sin egenverdi og er en fullverdig tjeneste for Gud. I Middelalderen ble *kallet* stort sett bare brukt om presten, om munken og om nonnen. Reformatorene pekte på at det daglige arbeid i hus og hjem, på åker og i verksted var en tjeneste for Gud. Ordet *gudstjeneste* er for Luther først og fremst uttrykket for den daglige innsats og lydighet i *kallsarbeidet*. Det verdslige kallsarbeidet er uttrykk for nestekjærlighet. Kall er et arbeid i betydningen livsstilling, eller avgrenset arbeidsfelt, der den enkelte skal gagne medmennesket.

Kallet ble forstått ut fra skapelsestanken, at vi er skapt for å ta vare på hverandre gjennom arbeidet. Luther kunne si at i hverandres liv er vi daglig brød. Han ønsket å gjenopprette det bibelske syn på menneskelivet som skapt, og dermed godt.»

Vi kunne spørre: Finnes det en bestemt kristen livsstil? Kan vi se på livsstilen hvem som er kristen og hvem som bekjenner troen. Skal vi istedenfor livsstil snakke om en kristen holdning (sml. Bjørn Eidsvåg)?

«Livsstilsboka» snakket om voksende mangfoldighet i kirke og menighet. Og denne mangfoldighet er ikke blitt mindre siden 1986, da boken kom ut. Noen vil kanskje mene at det var enklere før. At det var klarere regler for hvordan en kristen burde leve, at det var klarere hva som var synd. Det gikk på ting og forhold som kino, klær, smykker, trekkspill og alkohol. Og det gikk i høy grad på hva som kunne gjøres og ikke gjøres på søndag. Nå er det ikke så enkelt lenger, nå er mye overlatt til den enkelt å vurdere. Vi skal være glad for at vi har kommet bort fra de mange «falske anstøt». Men vi kan selvfølgelig spørre: Har vi gått for langt «andre veien»?

Om det ikke finnes én kristen livsstil, så finnes det retningslinjer for det kristne livet. **PP 23**

- # Vi kan henvise til «den gyldne regel»: **«Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, det skal også dere gjøre mot dem.»** (Matt 7,12).
- # Paulus snakker om å føre et liv som er **«Kristi evangelium verdig»** (Fil 1,27).
- # Til korinterne skriver Paulus: **«Jeg har lov til alt, men ikke alt tjener til det gode. Jeg har lov til alt, men jeg skal ikke la noe få makt over meg.»** (1 Kor 6,12).

Ut fra slike utsagn oppfordres vi til å tenke gjennom hvordan vi skal leve, hva vi skal gjøre og ikke gjøre.

Og utgangspunktet er at troen gjelder hele livet og skal gjennomsyre hele livet.

Kanskje kan dette være til ettertanke og til hjelp: I livet finnes det to merkelige nøkler. Den ene kan du bare låse med. Den andre kan du bare åpne med. Den som låser, heter «selvfølgelighet». Den stenger i forhold til Gud, i forhold til mennesker. Den som åpner, heter «takknemlighet». Den lukker opp i forhold til Gud, i forhold til mennesker.

Den kristne er underveis

Som mennesker er vi underveis. Som kristne er vi underveis. De første kristne ble kalt de som gikk «veien» (Apg 9,2; 19,9. 23; 22,4; 24,14; 18,25f). De kristne vandrer veien sammen med ham som kalte seg veien, fordi han er sannheten og livet (Joh 14,6).

«Guds veier er de han selv har gått. Vi kan gå dem sammen med ham. Gud lar oss ikke gå noen vei der ikke han selv har gått foran.» (Bonhoeffer).

Som kristne er det snakk om vekst og utvikling. Fra melk til fast føde (Hebr 5,11-14). Troen skal vokse (2 Kor 10,15). Vi skal vokse i kjennskap til Gud og bære frukt i all god gjerning (Kol 1,10). Det er ikke snakk om å ta seg selv i nakken – han som begynte skal også fullføre, (Fil 1,6; sml. Joh 15, 5). Det er snakk om vekst i kjennskap til Jesus, men også i nåde, og i avhengighet av Gud. Biskop Berggrav snakket om «gulrotens vekst», veksten nedover. (2 Pet 3,18).

Som kristne er vi underveis mot Det nye Jerusalem, der Gud skal skape alt nytt. Det gir inspirasjon og mening til livet her, til å kjempe på livets side, mot alle dødens krefter. På

denne veien er den kristne kalt til å leve et liv i tilgivelse (Matt 6,14f), i forsoning (Tit 3,2), og i kjærlighet (Gal 5,6).

En slags konklusjon

PP 24

«Hva gjør de kristne når de tror?» I utgangspunktet må vi vise toleranse og forståelse, se at vi er ulike. Vi skal ikke dømme, dommen hører Gud til. Likevel vil vi våge å si at for den som bekjenner seg som kristen, vil det være naturlig;

- = å gå regelmessig i kirken, å søke det kristne fellesskapet,
- = å vende seg til Gud i bønn - å leve med en åpen kanal til Gud,
- = å lese i Bibelen, søke hjelp og veiledning der - alene eller sammen med andre,
- = å utøve tjeneste - i menigheten og ut fra menigheten,
- = å forsøke å leve et liv «evangeliet verdig».

Alt dette gjøres i tro på Guds hjelp (speiderformulering), mens vi vet at vi hele tiden er avhengige av Guds tilgivelse og av Guds nåde.

Vi avslutter med «Frans av Assisis bønn»:

PP 25, 26

***Herre, gjør meg til et redskap for din fred.
Hjelp meg å spre kjærlighet der hatet hersker,
tro der tvilen råder, håp der det er angst og nød.
Hjelp meg å bringe tilgivelse der det er gjort urett,
å skape forsoning der det er strid,
å spre lys der det er mørke,
å bringe glede der sorgen tynger.***

***Mester, hjelp meg å søke
ikke så mye å bli trøstet som å trøste,
ikke så mye å bli forstått som å forstå,
ikke så mye å bli elsket som å elske.***

***For det er ved å gi at vi får,
ved å tilgi at vi blir tilgitt,
ved å miste vårt liv at vi finner det.
Det er ved å dø at vi oppstår
til evig liv.***

PP 27

«Vårt håp er, med utgangspunkt i dåpen, å kunne formidle glede og stolthet over å tilhøre Guds familie ved å ha et hjem i kirken på jorden. Vårt håp er at menigheten skal være et sted der den enkeltes evner og gaver skal verdsettes, utvikles og i et helt liv settes inn i arbeidet for Guds rike. Vår visjon er en levende og åpen menighet – midt i verden.» («Alt Guds folk»).

Originaler til Power Point

PP01		s 5	Den apostoliske trosbekjennelsen.
PP02		s 5	Den apostoliske trosbekjennelsen, del to.
PP03	Tema 1	s 9	Ordet «tro» kan benyttes på ulike måter.
PP04	Tema 1	s 9	Fra Vårt Land, «Min tro».
PP05	Tema 1	s 11	Trosbekjennelser, de 3 oldkirkelige.
PP06	Tema 1	s 11	Eksempler på bekjennelser i NT.
PP07	Tema 1	s 12	Treleddete formuleringer om Gud i NT.
PP08	Tema 1	s 14	Bønn.
PP09	Tema 2	s 19	Skapelsesberetningene sier oss.
PP10	Tema 2	s 19	Konsekvenser av skapertroen.
PP11	Tema 2	s 22	Luthers forklaring til 1. trosartikkel.
PP12	Tema 3	s 23	Kristushymnen, Fil 2,6ff.
PP13	Tema 3	s 26	Historikerne bekrefter oppstandelsen.
PP14	Tema 3	s 28	Jesu oppgave og tjeneste.
PP15	Tema 3	s 30	De mange stemmer.
PP16	Tema 3	s 30	Luthers forklaring til 2. trosartikkel.
PP17	Tema 4	s 32	De tre i ett. Kristen tro oppdatert.
PP18	Tema 4	s 38	Luthers forklaring til 3. trosartikkel.
PP19	Tema 4	s 38	En konklusjon.
PP20	Tema 5	s 41	Sitat Halvor om tro.
PP21	Tema 5	s 42	Luther om å lese i Bibelen.
PP22	Tema5	s 42	Nøkler i møte med Bibelen.
PP23	Tema 5	s 45	Retningslinjer om kristenlivet. Nøkler til livet.
PP24	Tema 5	s 46	Konklusjon.
PP25	Tema 5	s 46	Frans av Assisis bønn del 1.
PP26	Tema 5	s 46	Frans av Assisis bønn del 2.
PP27	Tema 5	s 46	Sitat fra «Alt Guds folk», sammenfattende: Vårt håp.

Forslag til gruppespørsmål

Se det som er sagt ovenfor om gruppesamlingene. Du kan også bruke bilder som utgangspunkt for samtale. Se for eksempel vedlagte bilder.

Tema 1: «Kan jeg tro - når jeg tviler?»

- 1 Har du noen umiddelbare kommentarer, tanker eller spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- 2 Hvordan forstår du utsagnet: «Tro og tvil vil alltid være følgesvenner»?
- 3 Hvorfor er det noen som tror og noen som ikke gjør det - kanskje til tross for at de ønsker å gjøre det?
- 4 Hvordan forstår du setningen: «Troen hører ikke til i rettssalen, men i kirken»?
- 5 Hvordan forstår du Augustins utsagn, og tror du det bærer en sannhet i seg?
«Du, o Herre, har skapt oss, og vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i deg.»
- 6 Hvilke forventninger har du til dette kurset?

Tema 2: Jeg tror på Gud Fader

- 1 Har du noen kommentarer, tanker eller spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- 2 Alle har vi et bilde av Gud og om hvordan Gud er. Hvordan ser ditt gudsbilde ut? Og hvem og hva har preget dette?
- 3 Hva betyr det at mennesket er skapt i Guds bilde?
- 4 Hvordan oppfatter du setningen: «Alt kommer ikke fra Guds hånd, men Gud ønsker å ta alt i sin hånd»?
- 5 Er det riktig som noen påstår, at kirken snakker lite om synd i dag? Hva kan i så fall grunnen være til det?
- 6 Vi tror på en «personlig Gud» - hva betyr egentlig det?

Tema 3: Jeg tror på Jesus Kristus

- 1 Hvilke umiddelbare tanker, spørsmål og reaksjoner har du til det som ble sagt i innledningen?

- 2 Vi har alle dannet oss et bilde av Jesus, hvordan han så ut, hvordan han var. Hvordan ser ditt Jesus-bilde ut? Hvem og hva er det som har preget dette bildet?
- 3 På hvilken måte er Jesus, hans liv og gjerning, det sentrale i den kristne tro?
- 4 Hva ligger det i bekjennelsen «Jesus er Herre»?
- 5 Hva legger du i uttrykket «La dere forsone med Gud»? (2 Kor 5,20).
- 6 Hvordan forstår du Svein Ellingsens formulering i salmen «Døden må vike»:
Se, i oppstandelsens tegn skal vi leve.
Se, i oppstandelsens lys skal vi dø.

Tema 4: Jeg tror på Den hellige ånd.

- 1 Har du noen umiddelbare kommentarer og spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- 2 Hvorfor er det så vanskelig «dette med Ånden» - hvis du da synes at det er det?
- 3 Hvordan forstår du utsagnet om at kirken ikke er en vanlig organisasjon, men en organisme?
- 4 «Kirken er til for andre» - hvilke konsekvenser bør det få for vår menighet?
- 5 Hva forbinder du med ordet «frelse», og hva består frelsen i?
- 6 Hvordan forstår du setningen: «Kirken er lys og salt i verden, ikke et speil av verden»?

Tema 5: «Hva gjør de kristne når de tror?»

- 1 Har du noen tanker, kommentarer eller spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- 2 Skal det kunne sees «utenpå» at en person er kristen? I tilfelle hvordan?
- 3 Hva legger du i uttrykket «kristen livsstil»? Finnes den?
- 4 Liker du uttrykket «praktiserende kristen»? Hva legger du i det?
- 5 Kan en være kristen uten å gå i kirken? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- 6 Hva synes du at du har fått ut av dette kurset. Har det svart til forventningene? Hva ville du ha endret?

Tanker til avslutningene

Det følgende er bare noen punkter til overveielse. Salmene refererer til Salmeboken 2013.

Tema 1: «Kan jeg tro - når jeg tviler?»

Bibeltekster: Johannes i fengslet, Luk 7,18-23.
Gave å tro, Fil 1,29.

Salmer: 434 Det er navnet ditt.
446 Eg skulle gjerne vilja tru.
449 Som et barn ble du.

Augustins Bønn.
Å, Herre, du har skapt oss til deg,
og hjertet vårt er urolig til det finner hvile i deg.
Herrens bønn og velsignelse.

Tema 2: Jeg tror på Gud Fader.

Veksellesning: Sal 8.

Bibeltekst: 5 Mos 6,4-5.

Salme: 278 Herre Gud, ditt dyre navn og ære.

Illustrasjon av synd og omvendelse, se ressursmaterialet under «Synden og det onde».

Herrens bønn og velsignelse.

Tema 3: Jeg tror på Jesus Kristus.

Veksellesning Fil 2,5-11.

Illustrasjon: Alle får tildelt en stein, som etter en kort innledning legges ved korset.

Salme: 358 För att du inte.
209 Døden må vike.

Herrens bønn og velsignelse.

Tema 4: Jeg tror på Den hellige ånd.

Illustrasjon: Vinden kan vi ikke se, pusten kan vi ikke se. Men vi erfarer dens virkninger. Blås ut et stearinlys. Vi merker Åndens virkninger.

Salme: 517 Vinden ser vi ikke.
536 Guds menighet er jordens største under.

Bibeltekster: Talsmannen, Joh 16,12-15.
Vinden og Ånden, Joh 3,8.

Herrens bønn og velsignelse.

Tema 5: «Hva gjør de kristne når de tror?»

Bibeltekst: Apg 2,42.

Illustrasjon: Alle går frem, tenner lys, fra Kristus-lyset.

To nøkler til livet: Den som åpner og den som stenger, se ressursmateriellet.

Bønn fra Salmeboken, nr. 65.

*Å Gud,
vær du min kjærlighet,
mitt håp,
mitt arbeid, mitt strev.
La alle mine tanker og ord flyte fra deg.
La mitt daglige liv bli i deg,
og hvert åndedrag jeg tar,
være for deg.*

Salme: 409 I dine hender, Fader blid.
482 Deg å få skode

Herrens bønn og velsignelse.

Bilder

Til bruk

- = som illustrasjoner i ressursmaterialet.
- = som utgangspunkt for spørsmål i gruppearbeidet.
- = i forbindelse med avslutningen.

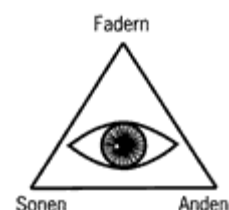
Vi har ikke kapasitet til å vise alle bildene i dette heftet, men gir litt tips til aktuelle bilder og illustrasjoner som kan brukes i trosopplæringsøyemed. Bildene kan søkes opp på nett med f. eks. Google-bildesøk (her har vi kun noen små henvisningsbilder).

Tema 1 «Kan jeg tro - når jeg tviler?»

Om treenigheten

Trekant, og tre illustrerte ringer.

Dette er noen forsøk på å illustrere treenigheten på. Hva forteller de deg?

Rubljovs ikon

Ikonet av Andrej Rubljov bærer navnet «Den hellige treenighet».

Bakgrunnen for motivet er fortellingen om da Abraham og Sara fikk besøk av tre menn (1 Mos 18). Se Halvor Nordhaugs hefte «Kjærlighetens hus».

Tema 2 Første trosartikkel

Gud

Alpha, Omega

Dette er første og siste bokstav i det greske alfabetet og henspiller på Åpb 1,8. Gud er alfa og omega, den første og den siste, alle tings begynnelse og slutt.

Allmektig

Et bilde av Guds hånd.

Himmelens og jordens skaper

Skapelsen, Sixtinske kapell, Michelangelo. *Hva sier dette deg om skapelsen?*

Tema 3

Andre trosartikkel

Samlet

- # Finn noen ulike Jesus-bilder og tegninger.
Hva forteller disse ulike bildene om Jesus, hvilket Jesusbilde formidler de?

Jeg tror på Jesus Kristus

- # Kristus-monogram, kji ro.
Et mye brukt Kristus-monogram. Det består av de to første bokstavene i Kristus, skrevet på gresk (kji ro).
- # Kji ro + Alpha og omega.
Alpha og Omega (Åpb 1,8) benyttes ofte om Jesus spesielt, og da gjerne sammen med et Kristus-symbol, som her.
- # Fisk
Fisken er et mye brukt symbol for Jesus. Forbokstavene i ordet fisk, skrevet på gresk (i-ch-th-u-s), er forbokstavene i Jesus Kristus Guds Sønn Frelser.

Jesu gjerning – hans betydning for oss.

- # Rembrandts bilde: «Den bortkomne sønnens hjemkomst». *Rembrandts bilde henspiller på det som i vår nye bibeloversettelse har fått overskriften «Sønnen som kom hjem» (Luk 15,11ff). Hva forteller maleriet deg?*
- # Krusifiks, Kaiser-Wilhelm-Gedächtnis-Kirche i Berlin. *Denne Kristus-figuren skal illustrere tre hendelser i Jesus-historien: korsfestelsen, oppstandelsen og himmelfarten. Hva forteller den deg?*
- # Krusifiks, to ved korset.
Hva forteller dette bilde deg av det som skjedde Langfredag?

Tema 4

Tredje trosartikkel

Ånden

- # Due
Duen er et ofte benyttet symbol for Den Hellige Ånd, og i kirken ofte brukt i forbindelse med dåp.

En hellig allmenn kirke

- # Kirkeskipet fra Haraldsplass.
Skipet er ofte brukt som symbol for kirken. Hva forteller det om kirken?

De helliges samfunn

- # Vennskaps-ikon
Hva forteller dette ikonet deg om vennskap?

Tema 5

«Hva gjør de kristne når de tror?»

De kristne ber

- # Hånd med bønneformer.
Det er ulike former for bønn, her er ett forslag til inndeling.

Bibel

- # Daglig inntak.

Den kristne hører til i et fellesskap

- # Hender, unity.
Den kristne hører til i et fellesskap, lokalt og globalt. Hva betyr det for deg?

Den kristne lever et liv ut fra menigheten

- # Fotvasking.
Å være kristen er å være tjener. Hva forteller dette bilde deg?

Samlet

- # Hjerte, kors, anker
Den kristne er kalt til et liv i tro, i håp, i kjærlighet. Forsøk å utdype hva de tre symbolene står for.

Litteratur til hjelp

- KAUFMANN, T.S.
OG SÆBØ, B.B. (red) De store ordene, en antologi, Luther forlag.
2006
- HOLBEK, J.A. Livsstilsboka, Luther forlag.
1986
- KIRKERÅDET Norsk Salmebok 2013. Se tillegg med Luthers lille katekisme.
2013
- LANGSLET, L.R. Tanker om tro, St. Olav.
2013
- LØNNING, P. Kristen tro. Universitetsforlaget.
1989
- NORDHAUG, H. Kjærlighetens hus. Betrakninger over Andrej Rubljovs ikon Den hellige
2010 treenighet. Verbum.
- NYGAARD, B. Alt Guds folk, Kirkerådet.
2003
- NYHUS & NYHUS Kristen tro - oppdatert, Kom forlag.
2013
- SKARSAUNE, O. Troens ord. De tre oldkirkelige bekjennelsene, Luther forlag.
1997
- STORØY, S. Ordet kommer nærmere, Innføring i Bibelen, Verbum.
1986
- THELLE, N.R. Gåten Jesus. En fortelling – mange stemmer, Oriens forlag.
2009

I dette ressursheftet får vi en innføring i hvordan vi kan arrangere undervisningskvelder i menigheten.

Hovedtemaet i kurset er en gjennomgang av Den apostoliske trosbekjennelsen.

Heftet er utarbeidet av Bjørn K. Nygaard, og distribueres av Bjørgvin bispedøme.

Bjørgvin bispedømekontor

Sentralbord:

Tlf. 55 30 64 70

Telefontid kl. 09:00 - 14:30

Postadr:

Postboks 1960

5817 BERGEN